

Vlaams
Parlement

vergadering **C31 – WEL3**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebeleid

van 19 oktober 2010

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Jans tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de personeelstekorten in de zorgsector - 2495 (2009-2010)	
Vraag om uitleg van mevrouw Griet Coppé tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het zorgkundigenstatuut en de problematiek van de registratie - 2496 (2009-2010)	
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het personeelstekort in rustoorden - 2500 (2009-2010)	
Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het actieplan ter bevordering van de werkgelegenheid in de zorgsector in het algemeen en de toenemende personeelstekorten in de ouderenzorg - 241 (2009-2010)	3
Met redenen omklede moties	23
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Jans tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over armoede bij personen met een handicap - 158 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over armoede bij personen met een handicap - 176 (2010-2011)	
Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de dringende nood om binnen het armoedebeleid rekening te houden met personen met een handicap, naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek 'Handicap, inkomen en gezondheidszorg' - 12 (2010-2011)	23
Met redenen omklede motie	32
Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting - 93 (2010-2011)	32
Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de communicatie over het overleg en het beleid inzake armoedebestrijding - 171 (2010-2011)	33
■	

Voorzitter: de heer Tom Dehaene

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Jans tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de personeelstekorten in de zorgsector - 2495 (2009-2010)

Vraag om uitleg van mevrouw Griet Coppé tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het zorgkundigenstatuut en de problematiek van de registratie - 2496 (2009-2010)

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het personeelstekort in rustoorden - 2500 (2009-2010)

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het actieplan ter bevordering van de werkgelegenheid in de zorgsector in het algemeen en de toenemende personeelstekorten in de ouderenzorg - 241 (2009-2010)

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Minister, in het Vlaams regeerakkoord alsook in uw beleidsnota wordt de problematiek van het personeelstekort in de zorgsector aangekaart en als een van de prioriteiten naar voren geschoven. U hebt een actieplan opgemaakt dat door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op 20 mei 2010. Dit goed gedocumenteerd plan omschrijft niet enkel de knelpunten, maar kondigt ook de maatregelen aan die u zult nemen om hieraan tegemoet te komen. Zoals u zelf aangeeft, is dit plan slechts een begin.

In uw actieplan geeft u aan dat er in de zorgsector 60.000 extra personeelsleden moeten bij komen tegen 2014 om tegemoet te komen aan de stijgende zorgvragen. U baseert zich daarvoor op cijfers van het Federaal Planbureau. Tegelijk zullen er in de zorgsector vele tienduizenden oudere werknemers met pensioen gaan. Daarnaast wordt de zorgsector ook nog gekenmerkt door een hoge uitstroom van jongere werknemers die eveneens vervangen moeten worden. Op korte termijn zullen dan ook heel wat nieuwe krachten aangetrokken moeten worden om tegemoet te komen aan de stijgende zorgvragen.

Minister, welke concrete acties zult u vanuit uw beleidsdomein op korte termijn opzetten om deze problematiek aan te pakken, zowel in het algemeen als voor jongeren, zij-instromers en specifieke doelgroepen?

Hebt u al een raming gemaakt van de budgettaire implicaties van de maatregelen en acties die in het actieplan aangekondigd worden?

Zult u op basis van dit actieplan en naar analogie met de conceptnota voor personen met een handicap een meerjarenplanning met bijbehorende budgetten opmaken van te ondernemen acties en maatregelen, dat jaarlijks geëvalueerd en bijgestuurd kan worden en voorgelegd en besproken zal worden in het Vlaams Parlement?

Is er al een evaluatie gebeurd van de eerder genomen maatregelen? Zo ja, wat zijn de belangrijkste conclusies? Krijgen deze initiatieven navolging?

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé: Het zorgkundigenstatuut als poging om de bijna chronische nood aan verpleegkundigen gedeeltelijk op te lossen, lijkt zijn doel te missen. Niet minder dan 11.000 dossiers liggen te wachten op registratie, aldus Zorgnet Vlaanderen, gepubliceerd in september 2010. Dat betekent dat evenveel mensen op tientallen werkplaatsen onzeker zijn over wie welke taken mag uitvoeren op het werkveld. Deze problematiek speelt zich gezien

onze complexe staatstructuur af op diverse beleidsniveaus. Toch komt omwille van deze vertraging en onduidelijkheid ook de kwaliteit van de zorg in Vlaanderen in het gedrang. De hoge nood aan arbeidskrachten in de zorgsector krijgt zeker geen oplossing met een dergelijk onzeker statuut.

Uiteraard gaan we ervan uit dat de minister, zodra er een federale regering gevormd is, contact zal opnemen met de federale minister van Volksgezondheid om erop aan te dringen deze achterstand weg te werken. Precies omwille van deze vertraging en de daaraan gekoppelde onzekerheid, roept het werkveld steeds luider om de invoering van een valabel systeem van competentie management waarbij op het werkveld zelf kan worden bekeken wie voor welke taak het meest geschikt is. Dat geldt voor de werkgevers, maar evengoed wordt de vraag gesteld door de werknemers in de zorgsector die naast taakdifferentiatie ook pleiten voor variatie en teamwork op de werkvloer. In dat kader pleit ik dan ook voor een geïntegreerde aanpak van taakdifferentiatie waardoor het ene niveau niet alle verzorgende en het andere niveau niet uitsluitend de administratieve opdrachten moet uitvoeren.

Minister, hoe staat u tegenover het invoeren van een systeem van competentie management dat wordt uitgebouwd op het werkveld zelf om te zien wie wat best doet?

In welke mate kan competentie management samengaan met het uitgangspunt van uitgezuiverde taakdifferentiatie tussen de diverse niveaus verpleegkundigen?

In welke mate worden instrumenten als de toolbox competentie management zoals door Voka voorgesteld, ook binnen de zorgsector aangewend om de oorlog voor talent in tijden van structurele schaarste goed te doorstaan?

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, volgens de Federatie Onafhankelijke Seniorenzorg (FOS) zullen er op korte termijn rusthuizen sluiten als de overheid geen noodmaatregelen neemt voor het acuut personeelstekort. Er zouden 2000 verpleegkundigen te kort zijn. Zowel voor de financiering door het RIZIV als voor de erkenning door de Vlaamse overheden wordt een minimum aan personeelsbezetting vereist. FOS pleit voor een tijdelijke maatregel, namelijk het verlagen van de personeelsnormen. De vraag is of dit wel soelaas biedt. De kwaliteit van de zorg is en blijft belangrijk. Het kan niet de bedoeling zijn om minder zorgpersoneel in te zetten, maar het kan misschien wel op een andere manier gebeuren.

Er zijn oplossingen denkbaar, zoals het inzetten van zorgkundigen of het herschrijven van de opdrachten van de verpleegkundigen tot puur verpleegkundige taken zodat er minder verpleegkundigen nodig zijn. Een aantal taken kunnen immers overgenomen worden door zorgkundigen of verzorgenden. We kunnen met andere woorden werk maken van een beter afgelijnde functiedifferentiatie.

Het probleem doet zich voor aan de vooravond van de toenemende vergrijzing. Dat impliceert dat in de toekomst de nood aan verpleegkundigen nog groter zal worden. We weten intussen dat het beroep van verpleegkundige in een rustoord minder aantrekkelijk is dan het beroep van verpleegkundige in een ziekenhuis, waar veel technische en verpleegkundige prestaties worden verricht. Van de afgestudeerde verpleegkundigen kiest maar 9 procent voor een job in een woon- en verzorgingstehuis, zo blijkt uit studies. Men kan deze alarmkreet dan ook niet afdoen als een probleem dat zich alleen voordoet in private rusthuizen. Alle zorgvoorzieningen, in het bijzonder in de ouderenzorg, worden ermee geconfronteerd. Ik las trouwens onlangs in een audit van het Rekenhof, toch wel een onverdachte bron, dat in het Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum Rekem ook onvoldoende verpleegkundigen aan de slag zijn tijdens bepaalde shifts.

Minister, bijna een halfjaar geleden lanceerde u een actieplan om de tekorten in de witte sector aan te pakken. In antwoorden op parlementaire vragen lanceerde u eerder ook al enkele

denkpistes. Gelet op de actualiteit leek het mij dan ook opportuun enkele vragen te stellen bij uw plannen en voorstellen.

Op het vlak van bijkomende opleidingscapaciteiten voor verpleegkundigen, verzorgenden en zorgkundigen werd in het kader van het werkgelegenheidsplan van de Vlaamse Regering voorzien in extra middelen. Daarvoor wordt uiteraard nauw samengewerkt met de VDAB. In uw plan staat dat het de bedoeling is om voor de extra opleidingen Zorgkundige en Verzorgende in de mogelijkheid te voorzien om ook niet-voltijds werkzoekenden te laten deelnemen aan de opleidingen. Ik kan dat alleen maar toejuichen.

Toch wil ik een pleidooi houden om ook via de VDAB opleidingsmogelijkheden te bieden aan mensen die vandaag al werken, niet in die sector, maar die geïnteresseerd zijn in een job in de zorgsector. Zo zijn er heel wat. Voor verzorgenden die verpleegkundige willen worden bestaat er het federale project 600. Ik heb hier al meerdere keren gesteld dat dit een zeer goed project is. In uw plan wordt voor werkzoekenden en deeltijds werkzoekenden die een opleiding willen volgen ook een inspanning aangekondigd, maar voor werkenden die graag een job zouden willen doen is niet in een mogelijkheid voorzien om dergelijke opleiding te kunnen combineren met een huidige job. Een mogelijke piste zou hier het avondonderwijs kunnen zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan de vele poetsvrouwen die interesse hebben voor een job in de zorgsector. Dit sluit trouwens nauw aan bij de prioriteit die wordt gegeven aan de doorstroom van logistieke functies in de ouderenzorg naar zorgkundige en verzorgende.

Ik wil er trouwens ook voor pleiten, net zoals in het actualiteitsdebat een aantal maanden geleden, dat voor de verzorgenden en zorgkundigen die een opleiding verpleegkunde volgen via project 600 een return wordt gevraagd voor de kansen die zij krijgen van de overheid: zij zouden moeten worden verplicht om bijvoorbeeld gedurende een drietal jaar aan de slag te gaan in de sector waaruit ze komen. Meestal zijn het verzorgenden die in de ouderenzorg werken die de stap zetten naar de opleiding voor verpleegkundige, waardoor die rustoorden, nadat die mensen zijn afgestudeerd, een bijkomend probleem hebben.

Het project 600 is een heel goed project, ook voor de personen die het volgen want zij hebben, naast de opleiding, loonbehoud.

Mensen wegwijs maken in het ruime aanbod van opleidingen in de gezondheidszorg- en woonzorgsector is trouwens niet evident. In uw actieplan wordt melding gemaakt van een proefproject Infopunt Zorgopleiding in Genk, waar mensen met interesse voor een opleiding terecht kunnen voor allerhande informatie en verder worden geholpen. Voor dat proefproject, dat gegroeid is uit een samenwerkingsverband van de stad en het OCMW Genk, de Katholieke Hogeschool Limburg en de VDAB Limburg, wordt geopperd om financiële steun vanuit Vlaanderen toe te kennen. Ik juich dergelijke infopunten toe, zeker als ze een succes zijn, maar zou er dan toch willen voor pleiten om dit te lanceren in elke provincie in plaats van één infopunt in één provincie te subsidiëren. In elke provincie zijn er hogescholen waar men opleidingen voor verpleegkundige kan volgen.

In uw actieplan wordt ook een vlotte doorstroming van zorgkundigen naar de werkvloer bepleit. Het gaat dan over de vele mensen die ondertussen de opleiding van zorgkundige hebben doorlopen, maar door de Erkenningscommissie voorlopig nog niet geregistreerd staan als zorgkundige. Hun dossiers staan on hold. Dat is een verantwoordelijkheid van de federale minister van Volksgezondheid, zoals mevrouw Coppé daarnet zei, maar het is duidelijk dat Vlaanderen een sterk signaal kan zenden om tot een uitweg te komen.

Cruciaal in het actieplan zijn ook de maatregelen ter promotie van de zorgberoepen. Er wordt in uw plan voorgesteld om de imagocampagnes te coördineren. Zo wilt u alle lokale initiatieven stroomlijnen binnen één werkgroep 'promotie Vlaanderen' binnen het Vlaams en Brussels overlegplatform voor promotie van de verpleegkunde. Naast dergelijke overkoepelende structuur wilt u ook een 'commissaris verpleegkunde' aanstellen. Het nut van beide voorstellen ontgaat mij. Extra structuren en een postje in het leven roepen, dat lijkt me

niet bij te kunnen dragen tot een imagoverbetering van het beroep van verpleegkundige. Naar mijn bescheiden mening zijn de lokale voorzieningen het best op de hoogte van de noden, de kanalen en de manieren om hun mensen te kunnen vinden.

In uw plan wordt ook een mogelijkheid geopperd om te voorzien in bijzondere beroepstitels voor thuisverpleging en in de mogelijkheid tot het verkrijgen van een bijzondere beroepstitel geriatrie voor thuisverpleegkundigen. Is dit wel opportuun? Wat is de motivatie om deze beroepstitels in te voeren? Bovendien brengen bijzondere beroepstitels onvermijdelijk financiële implicaties mee zich mee. Is daarover nagedacht?

Zijn er op dit moment rustoorden die met sluiting bedreigd worden door een tekort aan verpleegkundigen? Zo ja, over hoeveel rustoorden en hoeveel rusthuisbewoners gaat het dan? Minister, ik verwacht niet dat u daar 'ja' op zult antwoorden, maar ik ga er wel van uit dat er heel wat inspecties gebeuren. Ook het Rekenhof heeft in een bepaalde instelling een audit gedaan. De inspecties zullen waarschijnlijk op een bepaald ogenblik vaststellen dat er in voorzieningen een merkbaar tekort aan verpleegkundig personeel bestaat, in vergelijking met de normen. Misschien kunt u daarover toch een aantal cijfers geven.

Bent u bereid om na te denken over het herschrijven van de erkenningsvoorwaarden, waarbij de taken van de verpleegkundigen effectief worden herleid tot zuiver verpleegkundige taken en zorgkundigen meer taken toebedeeld kunnen krijgen? Bent u bereid om daar dan ook de logische conclusie uit te trekken, namelijk dat de personeelsnormen voor het aantal verpleegkundigen op bepaalde momenten kunnen worden beperkt? Bent u bereid om te pleiten voor een verplichte terugkeer naar de ouderenzorg, logischerwijs in de organisatie waar ze aan de slag waren, en dit gedurende enkele jaren voor diegenen die via het project 600 een opleiding van verpleegkunde kunnen volgen met loonbehoud? Hoe ver staat het complexe dossier van de zorgkundigen trouwens? Zult u bij uw federale collega aandringen op een oplossing voor het door de Erkenningscommissie on hold zetten van de registraties van mensen die een opleiding zorgkundige hebben voltooid?

Bent u bereid om in overleg te treden met uw collega bevoegd voor de VDAB, om tot initiatieven te komen die aan werkenden de mogelijkheid moeten kunnen bieden tot het volgen van opleidingen, in combinatie met hun huidige job?

Bent u bereid om Infopunten Zorgopleiding in elke Vlaamse provincie op te starten en te stimuleren?

Blijft u bij de plannen voor het aanstellen van een 'commissaris verpleegkunde' en het oprichten van een koepelstructuur ter coördinatie en stroomlijning van lokale initiatieven ter promotie van de zorgberoepen? Hoeveel zal dit kosten?

Er wordt gesuggereerd om bijzondere beroepstitels voor thuisverpleegkundigen te creëren. Is er al overleg geweest met uw federale collega over de mogelijke financiële implicaties hiervan?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, collega's, het is allang een publiek geheim dat de social profit een groeiende sector is die dringend op zoek moet naar personeel. Uit recent onderzoek is echter gebleken dat het probleem veel groter is dan aanvankelijk gedacht.

De social profit kent een ouder personeelsprofiel, dat de vraag naar nieuwe werknemers nog acuter maakt. Verso, de vereniging voor social-profitondernemingen, heeft de vergrijzing in de social profit gedetailleerd in kaart gebracht en ziet een spectaculaire beweging. Tegen 2015 wordt verwacht dat er meer dan 67.500 nieuwe werkkrachten nodig zullen zijn om het probleem van het steeds ouder wordende personeel op te vangen. Dit is een verdubbeling van de eerder geschetste aangroei van 71.000 werknemers tussen 2008 en 2014 door de natuurlijke groei van de sector.

Het is opmerkelijk dat binnen de social profit de werknemers zeer snel vergrijzen. Op 4 jaar tijd is er een groei van meer dan 66,5 percent tegenover een groei van meer dan 23,6 percent voor alle loontrekkende 50-plussers op de Vlaamse arbeidsmarkt in deze periode. Het aantal 50-plussers zal de komende jaren nog aanzienlijk groeien. Er zijn niet alleen de werknemers die met pensioen gaan, maar deze sector biedt ook veel mogelijkheden tot vervroegd uittreden, vaak ten gevolge van de toch wel zware arbeidsomstandigheden.

Deze personeelstekorten zijn zeer acuut binnen de residentiële ouderenzorg en de thuiszorg. De Vlaamse woonzorgcentra bijvoorbeeld blijven koortsachtig op zoek naar verpleegkundigen. Deze zeer duidelijke vaststelling kwam naar voren uit de studie 'Vlaamse woonzorgcentra: vraag en aanbod.' Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat 90 percent van de woonzorgcentra aangeeft openstaande vacatures te hebben voor verpleegkundigen, en dat na 12 maanden zoeken 26,5 percent van de directies nog geen geschikte kandidaat heeft gevonden.

Daarjuist haalde mevrouw Van der Borgh al aan dat als noodmaatregel voor dit acuut personeelstekort, de werkgevers pleiten voor het verlagen van de personeelsnormen in rusthuizen, zo niet, stellen ze, worden sommige rusthuizen met sluiting bedreigd. De vakbonden hebben onmiddellijk gereageerd. Zij zien deze verlaging niet zitten en argumenteren dat als de maatregel zou worden doorgevoerd, de problemen alleen maar erger zouden worden, dat de werkdruk voor anderen zal verhogen en dat de kwaliteit van de zorg zal verlagen.

Over een zaak zijn we het hier rond deze tafel eens: het is hoog tijd om initiatieven te nemen om de instroom van verpleegkundigen te bevorderen, want onze eerste bekommernis moet het garanderen van de zorg voor ouderen zijn.

Minister, enkele maanden geleden lanceerde u uw actieplan 'Werk maken van werk in de zorgsector.' Daarin worden een aantal positieve maatregelen en initiatieven aangekondigd. Ik heb de moeite gedaan om uw plan volledig te lezen. Het is een nuttig plan met goede ideeën, maar ik heb onmiddellijk de bedenking gemaakt dat als we uw actieplan koppelen aan de resultaten van de twee studies waaruit ik al heb geciteerd, het onvoldoende antwoord biedt aan de problematiek van het personeelstekort in de zorgsector in het algemeen en in de ouderenzorg in het bijzonder.

Het is belangrijk dat u werk maakt van een krachtadig beleid ter zake en vooral dat dit wordt gekoppeld aan duidelijke en concrete engagementen, aan een strikte timing en aan het vrij maken van de noodzakelijke financiële middelen. Dat, minister, vind ik spijtig genoeg niet terug in uw actieplan.

Ik zou u dan ook een aantal vragen willen stellen. Per vraag wil ik een aantal onderdelen uit uw actieplan overlopen waar ik bedenkingen bij heb.

U somt een aantal te ondernemen acties op die gericht zijn op instroom, doorstroom en retentie. Hier ontbreekt het, meer nog dan bij andere punten, aan een heel concrete invulling van de acties, een duidelijk stappenplan, een concrete timing en de zo noodzakelijke budgettering. Daarbij ontstaat natuurlijk het risico dat veel op de lange baan wordt geschoven. Zult u nog initiatieven nemen om voldoende garanties te bieden om de broodnodige werkgelegenheid in deze zorgsector te garanderen?

Uw actieplan maakt een opsplitsing tussen de gezondheidszorg- en woonzorgsector enerzijds en de kinderopvang anderzijds. Maar uit het eerste deel, de gezondheidszorg- en woonzorgsector, blijkt niet op welke wijze dit actieplan voldoende waarborgen zal geven om te komen tot een betere invulling van de werkgelegenheid. Ik meen dat dit nochtans heel belangrijk is. Welke concrete stappen zult u op korte termijn zetten om een antwoord te bieden aan de problematiek, want binnen de sector bidt en smeekt men om maatregelen op heel korte termijn?

Een belangrijke actie is natuurlijk het creëren van een aangename bedrijfscultuur zodat mensen graag hun job doen. Dat is heel belangrijk. Tegenwoordig wordt in vele bedrijven aandacht besteed aan een goedwerkend en doordacht HR-beleid (human resources). In dit plan neemt de Vlaamse Regering echter geen enkele verantwoordelijkheid, maar vraagt enkel aan de sociale partners om het opzetten van een duurzaam personeelsbeleid mee op te nemen in het sociaal overleg op ondernemingsniveau. Nochtans, minister, denk ik dat u ter zake ook zelf enige verantwoordelijkheid hebt en dat u maatregelen kunt uitwerken of dat u de sociale partners hierbij kunt ondersteunen. We mogen dit niet overlaten aan de vrijblijvendheid van initiatieven van de sociale partners. Ook hier kreeg ik graag wat meer toelichting over.

Niet alleen een aangename bedrijfscultuur is belangrijk, maar ook de arbeidvoorwaarden voor het personeel. Ik denk daarbij aan de verloning, de vergoeding voor nacht- en weekendwerk, de fysieke belasting en betere arbeidstijden, want al die aspecten zijn belangrijk. Dat is niet uw verantwoordelijkheid, het is hoofdzakelijk federale materie, maar ook hiervoor zullen in de toekomst stimuli gegeven moeten worden vanuit de Vlaamse Regering. Ik had graag vernomen of u ter zake een aantal initiatieven zult nemen.

Wat de woonzorgcentra betreft, is er het heel concrete pleidooi van de werkgevers om de personeelsnormen te verlagen, waarop uiteraard onmiddellijk kritiek is gekomen van de vakbonden. Wat is hierover uw standpunt?

De omscholing van verzorgenden tot verpleegkundigen komt ook – en terecht – aan bod binnen uw actieplan. Uit de praktijk is echter gebleken dat dit absoluut geen soelaas biedt. Bijna de helft van de verzorgenden, vaak met vele jaren dienst, keren op het ogenblik dat ze hun diploma halen, niet meer terug naar de woonzorgcentra, maar gaan ergens anders als verpleegkundige aan de slag. Het lijkt me belangrijk, minister, dat u een aantal maatregelen zult nemen om deze mensen toch te motiveren en te stimuleren om te blijven werken in het woonzorgcentrum.

Het pleidooi om het takenpakket van een verpleegkundige in de zorgvoorziening anders in te vullen, is hier al aan bod gekomen. De personeelsnormen moeten anders worden geformuleerd. Wat hebt u ter zake reeds gedaan?

Zorgnet Vlaanderen heeft aan u en aan de Vlaamse Regering gevraagd om boven op de federale financiering en naar analogie van de thuiszorg, mee te investeren in een eigen Vlaams personeelskader binnen de woonzorgcentra. Ook hier is er een lacune in uw actieplan, ik vind hierover niets terug. Wat is hierover uw standpunt?

Een laatste punt is ook heel belangrijk, maar het is niet uw bevoegdheid, maar die van uw collega van Onderwijs. Er moeten nieuwe verpleegkundigen worden aangetrokken om in deze sector te werken. Het is heel belangrijk om studenten verpleegkunde warm te maken voor een carrière in een woonzorgcentrum. Uit cijfers blijkt dat dit niet erg positief verloopt en dat slechts 9 procent van de bevroegde laatstejaarsstudenten verpleegkunde opteert voor een carrière in een woonzorgcentrum. Dit is een belangrijke opdracht voor het onderwijs. Uit de praktijk blijkt spijtig genoeg dat er weinig of geen expliciete sensibiliseringscampagnes zijn binnen deze verschillende opleidingen. Hebt u deze problematiek al aangekaart bij uw collega voor onderwijs? Wat is zijn standpunt hierover?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Voorzitter, ik wil me zeker aansluiten bij dit debat. Ik vind het heel goed dat de minister al acties heeft ondernomen en een actieplan heeft uitgewerkt, maar ik sluit me voor een stuk aan bij de vragen van mevrouw Vera Jans, want bij het doornemen van het document mis ook ik concrete doelstellingen, een concrete timing en de budgetten. Het is belangrijk dat we er vandaag verduidelijking over krijgen van de minister.

Heel wat aspecten werden al aangehaald in de vragen van de collega's. Zo werd al gevraagd naar de instroom, het aantrekkelijk maken van het beroep en het beperken van de uitstroom.

Ik kom daar niet op terug. Een element dat nog niet aan bod is gekomen, wil ik nog aanhalen: het Europese aspect. Minister, in het actieplan dat u in mei hebt ingediend, zie ik dat er rekening wordt gehouden met de Europese context. Het is belangrijk dat we erkennen dat dit niet enkel een Vlaams probleem is, maar ook een Europees. We moeten dus ook bekijken welke acties op Europees vlak genomen worden en bekijken hoe het actieplan daarin kan passen. Ik las in het actieplan dat u stelt dat in het kader van het EU-voorzitterschap een groenboek dat vanuit de Europese Commissie werd opgesteld, verder zou worden besproken. Ik had graag vernomen wat daaromtrent al is ondernomen.

Vorige week is het advies van de Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid (SAR WGG) over Flanders' Care besproken. Ook daar is, in het deel over 'zorg om talent', aangehaald dat we zeker de Europese initiatieven en dynamieken ter zake niet onbesproken mogen laten. Het is belangrijk dat we de Vlaamse problematiek ook inbedden in de Europese context. Ik had graag van de minister vernomen welke stappen al gezet zijn.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Ik sluit me aan bij deze vragen over een heel complex probleem. De minister van Welzijn wordt nu ondervraagd, maar voor hetzelfde geld hadden ook de ministers van Werk en van Onderwijs hier kunnen zitten.

Ik heb enkele bedenkingen die nog niet aan bod zijn gekomen. Er is het gegeven dat deze sector zich kenmerkt door een vrij hoge werkdruk, waardoor bijvoorbeeld het begeleiden van stages en het slagen in stages af en toe gehypothekeerd wordt. In toekomstige ontwikkelingen zullen we daar oog voor moeten hebben. In tegenstelling tot een ziekenhuis waar iemand in een heel team terecht komt, heb je in een woonzorgcentrum vaak een beperkt aantal verpleegkundigen, waardoor de stagebegeleiding gehypothekeerd wordt.

De opleidingen die in de brede sector worden georganiseerd, ondervinden de laatste jaren moeilijkheden door een hoge uitval. Men begint aan een opleiding, maar door het feit dat heel veel mensen op het moment dat ze zich inschrijven bij de VDAB, te kennen geven dat ze wel bereid zijn in de social profit te werken, worden zij, zodra ze in de sluitende aanpak komen, vaak toegeleid naar socialprofitopleidingen zonder dat ze daar het correcte profiel voor hebben. Een goede screening lijkt me ook belangrijk.

Een heel specifiek probleem is het niveau van het Nederlands van allochtonen. Heel vaak is er uitval. Ik houd een pleidooi voor een generieke aanpak. In deze sector moeten we daar specifiek rekening mee houden.

Ik sluit me heel specifiek aan bij het pleidooi voor het erkennen van verworven competenties en verworven kwalificaties. Er is verwezen naar het project van de 600 op het federale niveau. Dat is een goed verhaal. Ik ben het niet eens met mevrouw Dillen die zegt dat ze verhuizen op het moment dat ze hun opleiding voltooid hebben. Dat verhaal moet je op het niveau van de sector in zijn geheel bekijken. Er is een structureel tekort aan verpleegkundigen. Deze maatregel kan soelaas brengen. Er valt te bekijken in hoeverre je via korte trajecten ook op het Vlaamse niveau een deel zuurstof in die sector zou kunnen brengen.

Met betrekking tot het registreren van de zorgkundigen, heb ik een vraag naar de stand van zaken over het protocol dat eind vorig jaar in december is afgesloten met de federale regering. Ik vermoed dat een deel van de vragen die hier worden gesteld, daar een antwoord kunnen vinden. Uiteraard zitten we met een regering in lopende zaken, maar dat neemt niet weg dat er nog altijd een minister zit die nog een aantal dingen kan uitvoeren.

Ten slotte denk ik dat er weinig vragen zo moeilijk zijn als de aantrekkelijkheid van een job. Vroeger dacht men dat dat alleen maar met centen te regelen was. Sinds geruime tijd is het loon in de woonzorgcentra gelijkgetrokken met dat in de ziekenhuizen, maar we stellen vast

dat er nog altijd een grotere stroming is naar de ziekenhuizen. Ik wil pleiten voor voorzichtigheid bij degenen die hier een uitermate sterk pleidooi hebben gehouden voor jobafplitsing. Ik heb mevrouw Van der Borght ervoor horen pleiten om verpleegkundigen alleen louter verpleegkundige taken te laten uitvoeren. Hoed u daarvoor: mensen zijn geen robots. Een deel van de aantrekkelijkheid van die job komt net voort uit het contact met patiënten. Op het moment dat je daar bandwerkers van maakt, dreig je opnieuw aantrekkelijkheid te verliezen. Jobafplitsing is een terechte manier om mensen die minder hoog opgeleid zijn kansen te geven, maar we moeten opletten dat het totale pakket van de job aantrekkelijk genoeg blijft om mensen binnen die job te houden.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Er is vergrijzing, er is uitstroom van oudere personeelsleden, verzorgenden, zorgkundigen en verpleegkundigen. Minister, het heeft een tijdje geduurd eer ik het verschil kende tussen de verschillende doelgroepen en wat die dan wel en niet mochten doen. De heer Van Malderen zegt dat ze het zelf niet weten. De vraag is: wie moet wat doen? Wie mag wat doen? Wat verwachten we van wie in een woonzorgcentrum of in andere settings?

De grote verdienste van het Woonzorgdecreet is dat het een integrale benadering maakt, in die zin dat de verschillende schotten tussen de thuiszorg en de residentiële zorg worden weggenomen. Daar willen we de komende jaren naartoe werken. Dat geldt ook voor het personeel. Het is merkwaardig dat een verzorgende die vandaag werkt in de thuiszorg en de stap wil zetten naar een woonzorgcentrum, wel een bijkomende opleiding moet volgen en omgekeerd niet. Nochtans gaat het over dezelfde ouderen. Ik durf te zeggen dat ouderen in de thuiszorgsituatie vaak ook zeer zwaar zorgbehoevend zijn. Ik zie niet goed het verschil in het takenpakket.

Ik wil aansluiten bij mevrouw Van der Borght die een oproep doet om druk te zetten in moeilijke omstandigheden op het federale niveau. We hebben nog altijd een regering. Die is in lopende zaken, maar ze werkt en het land is nog altijd niet failliet. Ze let goed op de schatkist. Ik maak me zorgen over vele jonge mensen die gestart zijn als verzorgende, die ambitieus zijn en zich willen opwerken, die de cursus volgen voor zorgkundige, maar dan plots ervaren op de arbeidsmarkt dat ze niet kunnen gaan werken met dat diploma. Dat is een verhaal dat ik eergisteren op mijn zitdag nog eens heb gehoord en dat we allicht morgen, op de dag van de verzorgende, nog wel eens in de kijker kunnen zetten.

Ik deel de mening van de collega's dat het actieplan 'Werk maken van werk in de zorgsector' de verdienste heeft dat er tenminste vandaag een actieplan is. Dat het de volgende 4 jaar zal worden bijgestuurd, is duidelijk. Dat is niet alleen een verantwoordelijkheid van u, minister, maar ook van de ministers van Onderwijs en van Werk.

De VDAB heeft vandaag een beheersovereenkomst waarin staat dat hij werkzoekenden moet opleiden. Mevrouw Van der Borght zei dat er vandaag mensen zijn die willen veranderen. Ik ken mensen die in de 40 zijn, die 20 jaar in de fabriek hebben gewerkt, maar die graag in de zorgsector willen werken omdat ze al zo lang zorg dragen voor hun moeder of grootmoeder. Ik ben ervan overtuigd dat ieder van ons, welk talent hij ook heeft, dat verder kan ontwikkelen. Maar men moet ook kansen hebben. Het is een gemiste kans van de VDAB om daar niet op in te spelen en dergelijke mensen niet te activeren. Het zijn vaak veertigers en vijftigers, maar die zijn verdorie gemotiveerd. En wat hebben we nodig in de zorgsector? Gemotiveerde mensen.

Wat betreft het onderwijs, hebben we nog nooit zoveel kandidaat-studenten in de verpleegkunde gehad als dit schooljaar. Chapeau! We hopen dat ze blijven en de studies kunnen afmaken. Minister, er is ook een zorg voor de kwaliteit van onze opleidingen. Ik hoor van mensen uit de sector dat men zich soms zorgen maakt over de kwaliteit waarmee de verpleegkundigen afstuderen. Dat is ook een zaak van Onderwijs.

Op dit ogenblik worden er massaal verpleegsters geïmporteerd in Vlaanderen. Niet langer dan een maand geleden was er een Panoramareportage over Roemeense verpleegsters. Die komen alleen, maar binnen de kortste keren brengen die natuurlijk hun echtgenoot en hun hele familie mee. Ik heb daar allemaal geen probleem mee, maar er is ook wel een grens. Men moet nog altijd de taal kennen. We kennen het infopunt in Genk. Minister, ik ben blij dat leden vragen dat dit alstublieft zou worden veralgemeend voor heel Vlaanderen. Mevrouw Van der Borght, ik denk echter dat we dat eerst 2 à 3 jaar moeten laten werken en bekijken wat de return ervan is. Het is immers als pilootproject begonnen, in Midden-Limburg, de streek waarvan de minister afkomstig is. Dat is een streek met veel allochtonen, die wel de stap willen zetten naar de sector, maar we moeten durven te erkennen dat er blijkbaar redenen zijn waarom ze niet effectief in die sector gaan werken. Het is een opdracht voor ons om daarop een antwoord te bieden.

Minister, ondertussen ben ik opnieuw effectief lid geworden van de commissie Onderwijs. Misschien is dit een aanleiding om ook in die commissie eens een debat ten gronde te voeren. Ik heb echter ook een vraag voor u. Hoe wordt dat op een integrale manier besproken binnen de regering, met uw collega's? Zal de regering een monitoringsysteem opzetten, gekoppeld aan een bepaalde resultaatsverbintenis? We hebben immers allemaal een verantwoordelijkheid ter zake.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, geachte leden, ik heb geprobeerd de antwoorden wat te groeperen aan de hand van de ingediende vragen. Ik zal proberen hier en daar een aanvulling te doen, naar aanleiding van de bijkomende vragen.

Een eerste pakket vragen betreft de behoeften en de ruimere dimensie van het probleem. Net omdat demografische tendensen en economische vooruitzichten voorspellen dat enerzijds de vraag naar zorg zal toenemen en anderzijds de invulling van de beroepen een aandachtspunt is, is er inderdaad een actieplan opgesteld. Met dat plan proberen we antwoorden te bieden op de groei van de sector en de bijhorende problematiek van het personeelstekort. Zoals blijkt uit de berekeningen van de Vereniging voor Social Profit Ondernemingen (Verso) zijn de uitdagingen groot. Er moeten meer dan 120.000 nieuwe krachten worden gevonden tegen het einde van 2014, aldus Verso. Het is natuurlijk onmogelijk om met één actieplan dat probleem van personeelstekort in één keer op te lossen. Het plan moet dan ook worden beschouwd als een van de vele initiatieven die kunnen worden genomen.

Ook federaal worden er acties uitgewerkt die moeten bijdragen tot het wegwerken van het personeelstekort. Daar is al meermaals naar verwezen. Zo werd heel recent beslist om in 2011 binnen de begroting van het RIZIV 50 miljoen euro uit te trekken voor de tewerkstelling in het kader van het Sociaal Akkoord 2011 in de socialprofitsector. Het gaat om de eerste fase van de onderhandelingen die moeten worden gevoerd met het oog op een akkoord dat meerdere jaren omvat. Ik neem echter aan dat u wel hebt vernomen via de pers dat er een aantal belangrijke maatregelen zijn genomen. Over de aard van de maatregelen heeft de federale minister van Volksgezondheid trouwens ook overleg gepleegd met de gemeenschappen. Wij zijn ter zake dus geconsulteerd en betrokken en ik kan u zeggen dat voor ons het resultaat behoorlijk is.

De maatregelen van het pakket zijn de volgende. Er is ruimte gecreëerd voor de bijkomende tewerkstelling van ongeveer 550 voltijdse equivalenten. Er is steun gegeven aan de tweede pensioenpijler voor zowat 200.000 loontrekkende voltijdse equivalenten in de sector. Dat gaat over 8 miljoen euro. Er is een uitbreiding van de salaristoelagen voor onregelmatige prestaties in de privésector tot al het personeel van de privésector – dus niet alleen het verzorgend personeel – dat onregelmatige uren presteert. Het gaat dan ook over maatregelen met betrekking tot supplementen voor avondprestaties die verricht zijn tussen 19 en 20 uur en voor nachtprestaties voor alle gepresteerde uren tussen 20 uur en 6 uur. Ten slotte is er steun

gegeven aan de openbare ziekenhuizen voor de pensioenbijdragen bij de Rijksdienst voor sociale zekerheid van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten (RSZPPO).

Daarnaast – en het is belangrijk dat ik even uw aandacht daarop vestig – heeft de federale regering met het goedkeuren van de RIZIV-begroting in de algemene raad nog eens 10 miljoen euro uitgetrokken voor de financiering van een betere omkadering voor dementie, met het creëren van een categorie D bij de bedden van rustoorden voor bejaarden (ROB's) en rust- en verzorgingstehuizen (rvt's). Dat zal concreet leiden tot het creëren van 200 bijkomende arbeidsplaatsen. Ik verwijs daarbij trouwens naar het dementieplan dat ik hier heb ingediend en waaruit ook die nood aan een betere professionele omkadering bleek. Verder is er ook het Vlaamse sectorconvenant, dat tal van initiatieven inhoudt. Eind dit jaar, op 11 december, is er een eerstelijnsgezondheidsconferentie, waarop onder meer het thema van de personeelstekorten aan bod zal komen.

Er zijn de onderhandelingen over een nieuw interprofessioneel akkoord. Ook op Europees vlak heeft België tijdens het voorzitterschap zijn verantwoordelijkheid genomen. Er is een conferentie die heel specifiek gewijd is aan de problematiek van de tewerkstelling in de zorgsector.

Dit alles geeft aan dat we er voldoende gevoelig voor zijn dat we voor een groot probleem staan. Gelet op de omvang van de uitdaging hebben we gekozen voor het inzetten op drie terreinen: acties die de instroom tot de zorgopleidingen en -beroepen moeten versterken, acties die de afgestudeerde zorgverstrekkers ook moeten laten doorstromen naar de ouderenzorg en de eerstelijnszorg, en acties die zich toespitsen op het behoud van de tewerkstelling van het zorgpersoneel.

Wat mijn actieplan betreft, wil ik beklemtonen dat het natuurlijk niet de bedoeling is die acties op de lange baan te schuiven. Daar werden ook wat vragen over gesteld. Voor elke actie is er een concrete projectfiche opgemaakt en wordt bepaald met welke timing een en ander moet worden gerealiseerd, wie moet worden betrokken, wat er concreet moet gebeuren en wat de budgettaire impact is van het actiepunt in kwestie. Ik kan u een aantal illustraties geven van de acties die momenteel in volle uitvoering zijn.

De gesprekken met mijn federale ontslagnemende collega van Volksgezondheid, minister Onkelinx, zijn volop gaande. Zo kunnen we de problemen met betrekking tot de erkenning van de zorgkundigen wegwerken. Toen we eind 2009 kennis kregen van de problemen die rezen met betrekking tot het niet meer erkennen van zorgkundigen die de verkorte opleiding van 120 uur hadden gevolgd, heb ik contact opgenomen met minister Onkelinx. Die gesprekken hebben al tot een aantal concrete resultaten geleid. Zo erkent de erkenningscommissie nu wel de mensen die, bijvoorbeeld via een centrum voor volwassenenonderwijs, een opleiding van 1200 uur tot polyvalent verzorgende hebben gevolgd en er aanvullend de verkorte opleiding van 120 uur tot zorgkundige bij doen.

De federale overheid wil ook rekening houden met de ervaring van de verzorgenden in de thuiszorg, zodat ook voor hen een verkorte module kan leiden tot een visum van zorgkundige. De gesprekken lopen om dat concreet te maken. Vlaanderen maakt dus wel werk van de afstemming tussen verzorgenden en zorgkundigen, zodat een maximale uitwisselbaarheid enerzijds en een zo eenvoudig mogelijke doorstroming anderzijds worden bereikt. Daartoe zullen we de kwalificatievereisten voor de verzorgenden van de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg en voor het zorgpersoneel in de ouderenvoorzieningen aanpassen, zodat iedereen die een visum als zorgkundige heeft, ook voldoet aan die kwalificatievereisten. Dat behelst dus een aanpassing van het stambesluit van het Woonzorgdecreet, dat mevrouw Heeren goed kent. Het gaat over bijlage I, met betrekking tot de gezinszorg. Die wijziging is men aan het aanbrengen. Die zal eerlang toekomen op het kabinet. We zullen dat besluit dus wijzigen, om te zorgen voor een betere doorstroming.

Van de 28.800 dossiers waren er eind september nog 9800 in behandeling bij de erkenningscommissie. De FOD Volksgezondheid meldt me dat die commissie extra vergaderingen inlast om de achterstand voort weg te werken. Van deze 9800 dossiers zou een deel administratief niet in orde zijn: de FOD Volksgezondheid wacht op een antwoord van de betrokkenen. Wat de voorziene overgangsmaatregelen betreft voor het bestaande zorgpersoneel in de woonzorgcentra dat op 31 december 2008 in dienst was, zal de einddatum van 13 februari 2011 waartegen men in orde moest zijn door het volgen van een verkorte opleiding tot zorgkundige, door minister Onkelinx worden verlengd tot 31 december 2015. Over een aantal van die dringende problemen heeft dat overleg dus tot een akkoord geleid.

Dan is er de invulling van de 850 extra opleidingsplaatsen in het WIP waar mevrouw Van der Borght naar heeft verwezen. Het ging dus over 850 bijkomende opleidingplaatsen bij de VDAB gedurende 2 jaar. Die plaatsen moeten leiden tot het behalen van de diploma's van verpleegkundige, polyvalent verzorgende en zorgkundige. We zijn zo goed als zeker dat de doelstellingen voor 2010 worden gehaald. Als we vergelijken tussen 30 juni 2009 en 30 juni 2010 zijn er al 681 opleidingsplaatsen meer ingevuld. We weten dat we die 850 bijkomende plaatsen zullen halen. Het gaat over 430 verpleegkundigen, 214 polyvalent verzorgenden en 37 zorgkundigen.

De selectie van de commissaris ter promotie van de zorgberoepen is gebeurd. We gaan die functie een andere naam geven: wellicht wordt dat 'ambassadeur'. Die persoon zal zeer binnenkort worden aangesteld. Mevrouw Van der Borght heeft daar haar twijfels over. Ik denk dat dat een zeer goede zaak is. De promotiecampagnes en de pleidooien voor het zorgberoep hebben een gezicht nodig. We hadden vanmiddag nog uitvoerig contact met federaal minister Onkelinx die tijdens de voorbije regeerperiode op het federale niveau soortgelijke campagnes heeft opgezet. Daarbij gaan mensen die uit ervaring vanuit het zorgberoep kunnen spreken, naar de scholen, niet alleen naar het laatste maar ook naar het voorlaatste jaar, om het beroep te promoten. Die acties zijn succesvol. Vanuit de sector is uitdrukkelijk gevraagd om iemand aan te stellen die de promotiecampagnes een gezicht kan geven, daar communicatie over kan organiseren en op het terrein aanwezig kan zijn. We hebben dat in het plan opgenomen. De selecties zijn intussen achter de rug. Deze ambassadeur zal worden gesteund door het Vlaams en Brussels overlegplatform waarin zowel de ziekenhuis- als de thuiszorgsector alsook de residentiële ouderenzorg vertegenwoordigd is.

Dit overlegplatform bestond al en heeft zich de voorbije jaren gebogen over het promoten van het verpleegkundige beroep. Nu zal dit expliciet worden opengetrokken naar verschillende zorgberoepen, met name de verzorgende, de zorgkundige en de verpleegkundige. In dit platform zitten vertegenwoordigers uit de vijf Vlaamse provincies van de verschillende ziekenhuizen, de woonzorgcentra, de thuiszorg en -verpleging en de verpleegkundige scholen.

Het moet de bedoeling blijven dat de regionale verankering in het platform behouden blijft en dat de imagocampagnes kunnen verschillen van regio tot regio, afhankelijk van de specifieke noden van de betreffende regio's. De reden om het promoten van de zorgberoepen te coördineren, is dat de ingezette middelen efficiënter en effectiever kunnen worden aangewend. Dat het blijven inzetten op het promoten van zorgberoepen resultaat kent, bewijst de sterke stijging de voorbije jaren van het aantal studenten verpleegkunde en dit zowel op hbo5-niveau (hoger beroepsonderwijs) als op bachelorniveau.

Overall worden inspanningen gedaan om imagocampagnes op te zetten. We weten dat die relatief veel succes hebben. We denken dat het belangrijk is om die campagnes te coördineren. Het is de bedoeling dat die een relatief grote efficiëntiewinst opleveren. Het is heel duidelijk dat de regionale verankering een grote kritische succesfactor is. Men kent de situatie van de scholen, de omgeving van de ziekenhuizen, de specifieke vragen naar beroepsprofielen. Dat is een goede benadering, maar er is zeker behoefte aan coördinatie.

Sinds 2004 is het aantal bachelorstudenten verpleegkunde verdubbeld. Ook dit academiejaar is het aantal studenten opnieuw toegenomen. Uit een eerste telling van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en het Vlaams Verbond voor het Katholiek Secundair Onderwijs (VVKSO) blijkt dat het aantal studenten verpleegkunde ook dit academiejaar sterk zal stijgen. Het aantal studenten voor bachelor verpleegkunde stijgt van 6605 in 2009 naar 7621 in 2010. Dat is een stijging met 15,4 percent. Het aantal studenten voor bachelor vroedkunde stijgt van 1912 naar 1963, dat is een stijging van 2,7 percent. Het aantal hbo5-studenten stijgt van 3111 naar 3517, of een stijging van 13 percent. Het gaat hier om een totale stijging met 12,7 percent.

Dit jaar is de stijging van het aantal studenten verpleegkunde het grootst in Oost-Vlaanderen en Brussel, en het kleinst in West-Vlaanderen. In Limburg is er een stijging van het aantal studenten verpleegkunde van 17,21 percent. Voor de generatiestudenten is er een stijging van 8,91 percent en voor de studenten vroedkunde een stijging van 3,63 percent.

Een eerste grote promotiecampagne dit academiejaar verschijnt op 10 november in de vorm van een katern van 56 bladzijden over de zorgsector, die bij een krant zal worden gevoegd. Via getuigenissen van zorgpersoneel en interviews zal er in dit katern onder meer aandacht zijn voor de ziekenhuissector, de woonzorgcentra, de thuiszorg en -verpleging en de geestelijke gezondheidszorg. Ook zal er specifieke aandacht zijn voor de niet-generatiestudenten. Werkzoekenden maar ook werkenden aanzetten om zich te herscholen naar een zorgberoep is een belangrijk gegeven in het aantrekken van meer zorgpersoneel.

Ik ben er steeds meer van overtuigd dat in de hulp- en zorgverlening levenservaring en inzicht in menselijke relaties een heel belangrijke meerwaarde bieden. Ik onderschrijf dan ook wat een aantal onder u hebben gezegd, met name dat er niet alleen moet worden gemikt op de jonge studenten die instromen, maar ook op mensen die na een carrière of na de keuze voor het gezin, naar de zorgsector gaan. Het zou niet verstandig zijn om geen gebruik te maken van die opportuniteit. In deze campagne wordt daar dan ook veel aandacht aan besteed.

In de katern zal deze doelgroep een antwoord moeten krijgen op vragen over bijvoorbeeld de combinatie werken en studeren, waar men terecht kan voor verdere informatie enzovoort. Op dit moment zijn er hiervoor al verschillende mogelijkheden. Werkzoekenden kunnen terecht bij de VDAB. Maar ook werkenden die zich wensen te herscholen tot bijvoorbeeld polyvalent verzorgende of zorgkundige, kunnen vandaag terecht bij de centra voor volwassenenonderwijs. Daar kunnen ze na de werkuren, 's avonds of in het weekend, cursussen volgen.

Omdat het bereiken van deze doelgroep zo belangrijk is, zal ik samen met de ministers die bevoegd zijn voor werk en onderwijs, nagaan hoe we werk en studie nog beter op elkaar kunnen afstemmen, zodat voor deze mensen de weg naar een zorgopleiding gemakkelijker kan worden gemaakt.

In het actieplan heb ik trouwens heel duidelijk gepleit om eerst in te zetten op de eigen arbeidsmarktreserve voor we de mogelijkheid van het aantrekken van buitenlandse beroepskrachten aansnijden. We gaan na hoe de ervaringen zijn in de sector of van de interimkantoren die daarmee werken. We stellen daar een beperkt aantal fenomenen vast. Ik geef het voorbeeld van de Filipijnen. De Filipijnse overheid heeft ervoor gekozen om van de export van zorgtalent een soort van politieke strategie te maken. Er zijn al meer dan 100.000 Filipijnse jonge mensen die over heel de wereld werken. In ons land is het aantal relatief beperkt. Het gaat om de strategie van een land om daarvoor te kiezen. Dit is echter niet onze eerste prioriteit.

Er zijn gesprekken aan de gang met een aantal sociaal secretariaten om na te gaan op welke manier er ondersteuning kan worden geboden over de uitbouw van een degelijk humanresourcesbeleid in de verschillende instellingen. Intussen werd het sectorconvenant afgesloten tussen de sociale partners en de Vlaamse Regering en is er een aftoetsing gebeurd

van het convenant met het actieplan. Hierbij werd vastgesteld dat er heel wat complementariteit is en dat beide plannen absoluut sporen met elkaar.

Het proefproject Infopunt Zorgopleiding mist zijn effect niet. Het gaat om een Limburgs innovatief project. Tussen mei en oktober 2009 hebben vijftig personen de weg naar het infopunt gevonden. Zestien daarvan waren van allochtone origine. Er werden zowel mensen bereikt die al werk hebben als mensen die werkzoekend zijn. Gelet op de zinvolheid van het project waarbij mensen worden toegeleid naar de toch wel relatief complexe wereld van de zorgopleiding, bekijken we nu hoe dergelijke infopunten kunnen worden opgezet in heel Vlaanderen. Ik zal hierover onder meer contact opnemen met de respectieve gedeputeerden van Welzijn om na te gaan welke rol de provincies hierin kunnen spelen.

Nog deze maand wordt er een werkgroep samengesteld met vertegenwoordigers uit de onderwijswereld, het werkveld en de allochtone gemeenschap, die zich zal buigen over het aantrekken van allochtone jongeren naar de zorgsector. Al deze acties zijn ongeveer gelijktijdig opgestart, maar afhankelijk van de 'hoegrootheid' van de actie kan de timing van de realisatie ervan verschillen. In de tweede helft van 2011 zal er een evaluatie worden gemaakt van de stand van zaken van de verschillende initiatieven.

Het verder uitwerken van promotiecampagnes zal de grootste budgettaire impact hebben. We proberen daarvoor in budgetten te voorzien. Ook binnen het Vlaams werkgelegenheids- en investeringsplan (WIP) werden budgetten uitgetrokken, met name 1,3 miljoen euro voor 2010 en nog eens 1,3 miljoen euro voor 2011, meer bepaald voor het opzetten van extra opleidingen.

Zoals ik al aangaf, zijn in het actieplan de acties opgedeeld in drie grote clusters: instroom, doorstroom en retentie. De acties gericht op de doorstroom hebben precies de bedoeling om mensen die een zorgopleiding hebben genoten, naar de verschillende sectoren te laten doorstromen, meer bepaald naar de residentiële ouderenzorg en thuiszorg. Deze twee sectoren worden gekenmerkt door een grotere vorm van basiszorg, wat voor veel verpleegkundigen de perceptie creëert dat dit weinig aantrekkelijke werkplaatsen zijn. Daarom neem ik in het actieplan enkele concrete initiatieven ter ondersteuning van de ouderenzorg en thuiszorg.

De Conferentie Eerstelijnsgezondheidszorg heeft specifiek de bedoeling om concrete voorstellen te formuleren die zorgverstrekkers moeten toeleiden naar de thuiszorg en thuisverpleging. De werkgroep Zorg om talent ging in februari 2010 aan de slag. In een tussentijds rapport, dat begin juli werd gepubliceerd op de website van de conferentie, geeft de werkgroep al enkele algemene beleidsaanbevelingen aan. Daarnaast gaat het tussentijds rapport van de werkgroep dieper in op de uitdagingen en obstakels van enkele beroepsgroepen. Van juli tot en met september kreeg het werkveld de kans om feedback te geven op deze tussentijdse rapporten. Samen met deze feedback zullen de werkgroepen nu de rapporten finaliseren. Aan de hand van deze eindrapporten zal het toekomstig beleid voor de eerstelijnsgezondheidszorg vorm krijgen. De keuzes die worden gemaakt in functie van effectieve beleidsinitiatieven worden even uitgesteld tot na de conferentie, uiteraard omdat het de bedoeling is om rekening te houden met wat vanuit het werkveld wordt aangebracht.

In overleg met mijn collega van Onderwijs zal ik nagaan welke mogelijkheden er zijn om in de verpleegkundigenopleiding in stages in woonzorgcentra (WZC) als standaardstage te voorzien. Het stimuleren tijdens de opleiding verpleegkunde van stages in WZC of thuisverpleging moet ertoe leiden dat meer mensen gaan kiezen voor een carrière in een WZC of de thuisverpleging. Uit een bevraging van laatstejaarsstudenten bleek immers dat 88 percent hun keuze van werkplaats zou bepalen op basis van de ervaringen die ze hebben opgedaan tijdens de stage. We hebben er dan ook alle belang bij dat studenten met deze sectoren in aanraking komen tijdens hun opleiding. Uiteraard staat hier tegenover dat er ook voldoende goed uitgebouwde stageplaatsen voorhanden moeten zijn.

Bij het opzetten van imagocampagnes zullen er ook campagnes worden uitgewerkt die zich specifiek richten tot tewerkstelling in de ouderenzorg. Het kunnen verkrijgen van een bijzondere beroepstitel geriatrie moet ook mogelijk worden gemaakt voor verpleegkundigen in de eerste lijn. Mevrouw Van der Borgh twijfelt daaraan en vraagt of daar goed over is nagedacht. Ik moet eerlijk zeggen dat als er een plan wordt geschreven, zeker in de Vlaamse traditie van inspraak en betrokkenheid, we ervan uitgaan dat daarover is nagedacht. Het doet overigens geen pijn om na te denken. Ik kan u dat aanraden.

We pleiten dus toch voor de bijzondere beroepstitel geriatrie in de thuiszorg, zodat het willen behalen van deze titel geen reden kan zijn om niet naar de thuisverpleging te gaan. Op dit moment wordt het aantal uren dat men actief geweest is in de thuisverpleging, niet erkend om te voldoen aan de opgelegde voorwaarden. We tellen die uren dus niet mee.

Daarnaast wil ik ook laten bekijken of de invoering van een bijzondere beroepstitel thuisverpleging een aantrekkingseffect kan hebben voor verpleegkundigen om naar de eerste lijn te komen. In de jaren zeventig heeft dit trouwens al bestaan. Aangezien dergelijke materie behoort tot de bevoegdheid van de federale minister van Volksgezondheid, zal ik hierover contact opnemen met mijn collega. Dit punt zal verder besproken worden op de interministeriële conferenties. Aangezien we nu allemaal opnieuw in poleposition zitten, kunnen we misschien onze collega's op het federale niveau motiveren om dat op te nemen in de eisenprogramma's.

Mevrouw Dillen, mevrouw Coppé, mevrouw Heeren, ik beantwoord nu uw vragen over de complexiteit van de regelgeving. Gezondheidszorg in het algemeen en de uitoefening van gezondheidszorgberoepen in het bijzonder zijn zwaar gereguleerd. Terecht trouwens, want het betreft een kapitale waarde, onze gezondheid, waarin de overheid zwaar investeert. Zoals u en mevrouw Van der Borgh aangeven, is een doordacht HR-beleid een noodzaak voor elke organisatie die efficiënt wil werken. Maar een doordacht HR-beleid betekent ook dat het is afgestemd op de specifieke situatie van elke organisatie. Geen enkele organisatie is immers een exacte kopie van een andere. Daarom is het belangrijk zorgorganisaties de nodige vrijheid te geven om een eigen HR-beleid, inclusief een aangename bedrijfscultuur, uit te werken, binnen de door de overheid getekende krijtlijnen. Een goed HR-beleid wordt onder meer gekenmerkt door het feit dat het gedragen wordt door zowel de werkgever als de werknemers in de organisatie.

Vanuit de Vlaamse overheid worden, in tegenstelling tot wat u suggereert, wel degelijk verantwoordelijkheden opgenomen in de ondersteuning van de sociale partners en de zorgorganisaties bij het creëren van een aangename bedrijfscultuur door een doordacht HR-beleid. Conform het aangegane engagement in het regeerakkoord stimuleert de Vlaamse Regering een duurzaam HR-beleid in bedrijven en zullen de sociale partners aangemoedigd worden om thema's als competentiebeleid, sociale innovatie, gezinsvriendelijke organisatie en diversiteit op te nemen in het sociaal overleg op ondernemingsniveau.

Er wordt vandaag ook al geïnvesteerd in innovatie door de inspanningen van Flanders Synergy. Ook onder andere het Centrum Leertijd en Werk en de VDAB kunnen hierin een bijdrage leveren. Flanders Synergy heeft als doel innovaties op het vlak van arbeidsorganisatie in Vlaamse bedrijven, social-profitorganisaties en overheidsbedrijven te promoten, te bevorderen en te initiëren met het oog op meer slagvaardige organisaties in termen van efficiëntie, flexibiliteit, kwaliteitsvolle werking, innovatief en duurzaam karakter, en een betere kwaliteit van de arbeid.

Ook de competentieagenda die door de Vlaamse Regering en de sociale partners was opgesteld en die moet bijdragen tot een duurzame en innovatieve groei waardoor werkzaamheid, inzetbaarheid en werkbaarheid fors verbeterd worden, kan hier als stimulans voor de werkgevers fungeren om een aantal maatregelen te nemen die hun personeelsbeleid ten goede komen. In dat kader werden er 'lerende netwerken' opgezet, waarbij hogescholen, bedrijven en organisaties in pilootprojecten samenwerkten voor de ontwikkeling van hun

personeelsbeleid. Een ‘lerend netwerk’ bestond uit een promotor – een hogeschool, een sectorfonds, een RESOC – die een aantal bedrijven rond zich verzamelde. De promotor diende een instrument uit te werken voor competentiebeleid. Dit instrument werd vervolgens uitgetest op de deelnemende bedrijven. In 2008 namen 64 organisaties uit de social profit deel aan dergelijke projecten.

Ook in het nieuw afgesloten sectorconvenant is er aandacht besteed aan een aangename bedrijfscultuur. Zo zijn er engagementen aangegaan inzake leeftijdsbewust personeelsbeleid, doorstroommogelijkheden voor het personeel, vormings-, trainings- en opleidingsbeleid, en competentie management om de juiste man of vrouw met de juiste competenties op de juiste plaats te kunnen inzetten.

Het creëren van een doordacht HR-beleid en een aangename bedrijfscultuur bestaat dus uit een samenwerking van verschillende actoren, en is geen opdracht waarin de sociale partners door de overheid aan hun lot worden overgelaten.

Mevrouw Dillen, wat betreft de arbeidsvoorwaarden en de rol van de Vlaamse Regering zullen de besprekingen gebeuren in het kader van de ViA-onderhandelingen. Het zou niet correct zijn in dit actieplan vooruit te lopen op de resultaten van deze onderhandelingen. Inzake eindeloopbaanregelingen en uitgroeimogelijkheden is in de zorgsector baanbrekend werk verricht. Pas sinds kort wordt de gezondheidssector geconfronteerd met het fenomeen van de pensioengerechtigde verpleegkundigen. We zijn er ons terdege van bewust dat het succes van deze tewerkstellingspolitiek nu leidt tot een afkalving van de personeelseffectieven, die vooral door een verhoogde instroom zullen moeten worden opgevangen.

Ik wens toch ook te beklemtonen dat er meer is dan enkel pleiten voor een hoger loon. Uit de Belimagestudie over het professioneel zelfbeeld van de verpleegkundigen, gemaakt in de jaren 2001-2003, blijkt zelfs dat niet zozeer de verloning, maar vooral de waardering voor de verpleegkundigen een bepalende factor is in hun gevoel van welbehagen. Ook uit een bevraging begin 2010 in opdracht van de Federatie Onafhankelijke Seniorenzorg bleek dat startende verpleegkundigen niet altijd te overtuigen zijn met financiële compensaties in welke vorm dan ook. Er bleek een opvallende desinteresse voor firmawagens, tankkaarten, laptops en geschenkcheques te bestaan. De studenten stipten daarentegen als mogelijke troeven waar ze rekening mee houden bij het kiezen van een werkgever zaken aan als doorgroeimogelijkheden (59 percent), verantwoordelijkheid (37 percent), extra tijd voor bewoners en patiënten (39 percent), en extra compensaties voor onregelmatige prestaties (40 percent).

Mevrouw Dillen, de residentiële ouderenzorg wordt geconfronteerd met meerdere personeelsnormen. Als de personeelsnormen ter discussie worden gesteld, zoals ook mevrouw Van der Borgh insinueerde, betreft het niet de Vlaamse – doorgaans lineaire – normen, maar wel de RIZIV-normen, die onder meer gerelateerd zijn aan de zorgzwaarte van de bewoners en die veel hoger liggen dan de Vlaamse basisnormen. Ook voor de bijzondere erkenning als rvt liggen de – federaal uitgevaardigde – personeelsnormen hoger dan de normen die van toepassing zijn op de basiserkenning als woonzorgcentrum. Het is dus zeker niet aan de orde om de Vlaamse normen die betrekking hebben op de personeelsomkadering van ouderenvoorzieningen, te verlagen. De vraag van werkgevers om personeelsnormen te versoepelen, heeft wellicht, en in eerste instantie, betrekking op de federale RIZIV-normen en de daaraan gekoppelde financiering en mogelijke ‘penalisaties’.

Meerdere studies, ook Belgische, hebben aangetoond dat de patiëntveiligheid en de ‘outcome’ beter zijn op afdelingen waar verpleegkundigen minder patiënten onder hun hoede hebben. Maar ook het opleidingsniveau van de verpleegkundige beroepsgroep en de kwaliteit van de verpleegkundige werkomgeving blijken volgens een toenemend aantal studies een grote impact te hebben op de patiëntveiligheid. De trend binnen Europa gaat naar het verhogen van de kwalificaties in de richting van een bachelor- en een masteropleiding.

Diverse studies en internationale vergelijkingen tonen steevast aan dat de personeelsomkadering in de Vlaamse ouderenvoorzieningen zeker niet te hoog is en tonen integendeel een zeer grote performantie aan. Het zou dus een verkeerd signaal zijn om de huidige personeelsnormen – voor een goed begrip: het betreft hier altijd minimumnormen – te verlagen. Bovendien wil ik opmerken dat het denkspoor om de personeelsnorm te verlagen, een andere discussie is en het probleem van de personeelstekorten waarover we het hier vandaag hebben, niet zal oplossen.

Mevrouw Dillen, mevrouw Van der Borgh, het valt inderdaad geregeld voor dat verzorgenden die zijn omgeschoold tot verpleegkundigen, nadien vrij snel van werkring veranderen. Voor de werkgever die hierin investeerde, is dit zonder meer een verlies, maar voor de gezondheidssector is en blijft dit wel een winstpunt. Het opleggen van een verplichting tot een bepaalde duur van tewerkstelling aan personen die als tweede keuze uiteindelijk toch opteren voor een opleiding van verpleegkundige en die daarvoor veel inspanningen moeten doen, lijkt mij niet opportuun. Beter dan het opleggen van zulke verplichting, is aan deze verpleegkundigen het gevoel te geven dat ze eindelijk zijn thuisgekomen in een werkomgeving waar ze willen blijven en waar ze gewaardeerd worden in hun nieuwe opgewaardeerde functie.

De vaststelling dat veel verpleegkundigen niet of niet langer kiezen voor een job in een WZC, is een algemeen gegeven dat zich niet alleen stelt bij verzorgenden die zich omscholen tot verpleegkundige, maar dat ook bij de generatiestudenten voorkomt. Bij veel verpleegkundigen leeft de perceptie, wegens de klemtoon op de basiszorg, dat werken in een WZC minder aantrekkelijk is dan werken in een ziekenhuis. Daarom wordt er, zoals ik al heb toegelicht, in het actieplan specifiek gefocust op acties die verpleegkundigen de weg naar het WZC moeten doen vinden. Het lijkt mij veel doeltreffender te zijn om de juiste omstandigheden te creëren, bijvoorbeeld met een goede taakverdeling tussen verpleegkundige, zorgkundige en verzorgende, waardoor mensen spontaan gaan kiezen voor het werken in een WZC, dan om mensen te verplichten om enkele jaren daar te blijven werken.

Mevrouw Dillen, mevrouw Coppé, zoals in het actieplan, onder het actiepunt ‘de juiste man/vrouw op de juiste plaats’, wordt vermeld, voorzien we in een uitklaring van de taakverdeling tussen de verschillende beroepsgroepen. Ook mevrouw Heeren verwees er al naar. Een duidelijke kijk op wie wat zal doen, is cruciaal wil men bepaalde opleidingsniveaus blijvend kunnen aantrekken en gemotiveerd kunnen houden. Vlaanderen neemt zich voor om maatregelen die voorgesteld worden vanuit de sector, te onderzoeken en binnen de grenzen van de mogelijkheden ook te steunen.

In de blauwdruk wordt gepleit om geen opleidingen te schrappen, maar om maximaal in te zetten op functiedifferentiatie. Dit betekent dat een gevarieerd aanbod van functie- en beroepsprofielen wordt uitgeschreven waarmee een overeenkomstig palet van opleidingsprofielen en opleidingen overeenkomen. Overgangen tussen verschillende opleidingen in twee richtingen, via het zogeheten watervalprincipe, van een hogere naar een lagere opleiding, als via het zalmpincipe, van een lagere naar een hogere opleiding, kunnen gehanteerd blijven.

Om de opleiding van de verpleegkundige beroepsgroep mee te kunnen laten evolueren conform de Europese context, is het nodig een visie te ontwikkelen over de gewenste ‘outcome’. Hierop kan de opleiding worden afgestemd en kunnen de passende differentiatiemogelijkheden worden ingebouwd. Ik heb daarom een aantal initiatieven genomen om de transparantie van de resultaten van de zorg te verhogen en een cultuur van resultaatgerichte zorg te initiëren in de ziekenhuizen. Het takenpakket van verpleegkundigen in zorgvoorzieningen evolueert permanent en vaak zelfs in snel tempo. In eerste instantie omdat de zorg zelf verandert. Het is dus een opdracht voor iedere zorgaanbieder om de interne organisatie permanent te bewaken en bij te sturen, processen te herdenken en rollen te herschrijven.

De heer Van Malderen informeerde naar wat er is gebeurd met het akkoord dat werd gemaakt inzake de discussies over bepaalde taken. Er is een akkoord gemaakt om de wederzijdse procedures bij de Raad van State en het Grondwettelijk Hof terug te trekken. Dat hebben de overheden gedaan. De federale overheid heeft de procedure tegen het decreet dat hier in de Vlaams Parlement werd goedgekeurd over 'zorg en bijstand', teruggetrokken. Ook wij hebben een aantal procedures voor de Raad van State teruggetrokken. Als gevolg daarvan zult u binnenkort een klein decreet in dit parlement mogen begroeten waarmee een aantal woorden in het decreet worden gewijzigd en waardoor we ons deel van het uitklaren van een aantal zaken, invullen.

Ook in onze woonzorgcentra stijgt de zorggraad stelselmatig en evenredig met het verpleegkundig takenpakket. De federale rvt-normen bevatten al een aantal versoepelingen, mevrouw Van der Borgh, dat wil ik toch ook even signaleren. Zo mag 1 op 5 verpleegkundigen worden vervangen door een andere kwalificatie en zijn de erkenningsnormen vorig jaar licht gestegen met personeel voor reactivering, waarvoor bijna alle kwalificaties, met uitzondering van verpleegkundigen, in aanmerking komen.

Maar ook de interne organisatie en de architectuur van voorzieningen kunnen leiden tot grote verschillen in de effectief benodigde personeelseffectieven. Ik merk dat er in de praktijk heel wat spanningsvelden bestaan rond de ideale inzet van het beschikbare personeel. De taakuitzuivering die theoretisch misschien mogelijk is, botst in de praktijk vaak met het gegeven dat bepaalde opdrachten op een bepaald ogenblik moeten worden gedaan door het op dat moment beschikbare personeel, ongeacht de kwalificatie. Vooral kleine zorgsettings vereisen een breed inzetbaar personeel. Dit kan worden vermeden door de zorgsettings groter te maken, maar ook dit heeft – bijvoorbeeld in onze woonzorgcentra – duidelijk grenzen. Er moet dus permanent een evenwicht worden gezocht, maar taakdifferentiatie blijft inderdaad mogelijk, al is het maar door een onderscheid te maken tussen de courante zorgprocessen enerzijds, en complexe en ongeplande zorg anderzijds. Onder meer Zorgnet pleit uitdrukkelijk voor andere organisatiemodellen, voor het werken met zorgteams bijvoorbeeld, waarbij de rol van de leidinggevenden sterk aan belang wint.

Net zoals andere sectoren is ook de zorgsector actief op zoek naar methoden om de inzet van personeel en middelen te optimaliseren. Universiteiten en koepelorganisaties voeren studies uit, organiseren studiedagen en werken praktijkvoorbeelden uit die allemaal verband houden met de vraag hoe om te gaan met schaarste. Competentiemanagement is hier slechts één van de mogelijke invalshoeken. Innovatieve zorgvormen, informatisering, zorglogistieke bedrijfsvoering, het experimenteren rond de inzet van mobiele equipes, het werken in zorgteams en met zorgcoördinatoren: het zijn allemaal initiatieven die willen bijdragen tot een optimale inzet van personeel en middelen.

Mevrouw Dillen, voor wat betreft de residentiële ouderenzorg worden de meeste zorgfacetten gefinancierd en gereguleerd door de federale overheid. De oproep van Zorgnet had onder meer betrekking op het scheppen van ruimte om de WZC toe te laten te streven naar meer integrale kwaliteit van wonen en zorg. Het is in eerste instantie aan de normerende overheid om ervoor te zorgen dat de normen van dien aard zijn dat er voldoende kwaliteit kan worden gegarandeerd.

Mevrouw Van der Borgh, de functie van verplegenden en verzorgend personeel zoals vermeld in de Vlaamse erkenningsvoorwaarden voor WZC en voor andere woonzorgvoorzieningen zijn inderdaad al jaren knelpuntberoepen. Tot op heden zijn er geen aanvragen ingediend om een voorafgaande vergunning te verkrijgen om een gedeelte van een erkend woonzorgcentrum al of niet tijdelijk af te bouwen en/of te sluiten wegens een tekort aan verpleegkundigen. Ik laat me wel vertellen door de kabinetschef dat het wel eens voorvalt dat bij een inspectie een aantal zaken worden vastgesteld, maar we hebben nog niet meegemaakt dat iemand het signaal gaf om ermee te stoppen.

Ik stel vast dat er uitbaters van woonzorgcentra zijn die ervoor opteren om te voldoen aan de opgelegde minimale personeelsvereisten, zonder in een bijkomende kleine buffer te voorzien aan bijkomende personeelsinzet. Deze initiatiefnemers zetten bovendien weinig financiële en technische middelen in ter ondersteuning van de werking van het personeel en zijn daarom minder aantrekkelijk voor potentiële verpleegkundige personeelsleden. Op de krappe arbeidsmarkt geven kandidaat-verpleegkundigen de voorkeur aan voorzieningen die onder meer een gezins- en personeelsvriendelijk beleid hebben uitgewerkt.

Zoals u weet, behoort de taakstelling van verzorgend en verpleegkundig personeel voor de ouderenzorg tot de bevoegdheid van mijn federale collega. De taakstelling en de bepaling van het uitvoeren van verpleegkundige handelingen voor verpleegkundigen en zorgkundigen zijn duidelijk vastgelegd in de bevoegde federale regels. Volgens de huidige Vlaamse regelgeving moet een woonzorgcentrum, behalve als het uitsluitend voor valide ouderen bestemd is, over ten minste het volgende personeel kunnen beschikken: verplegend en verzorgend personeel in de verhouding van 2,5 voltijdse functies voor 15 bewoners, waarvan ten minste 1 verplegend personeelslid. Deze personeelsvoorwaarde wordt berekend op het aantal opgenomen bewoners in het woonzorgcentrum, inclusief de erkende capaciteit van het centrum voor kortverblijf, het eventuele aantal opgenomen bewoners in niet-erkend kortverblijf en niet-erkend herstelverblijf, ziekenhuisopnames en andere afwezigheden.

Komen in aanmerking voor verpleging: bachelor, gegradueerde en gediplomeerde verpleegkundige, ziekenhuisassistent en alle gelijkgestelde verpleegkundige functies. Er wordt bovendien rekening gehouden met de cumulatie met de specifieke bijkomende rvt-norm: een voorziening met een bijzondere rvt-erkenning moet voor de totaliteit van de opgenomen bewoners voldoen aan alle personeelsnormen voor een woonzorgcentrum en daarenboven ook aan de rvt-personeelsnormen pro rata van het aantal rvt-bedden.

Wat de bewijsvoering betreft, geldt in principe dat voor alle personeel dat in aanmerking wordt genomen voor de personeelsnormen, de tewerkstelling in dienstverband moet worden aangetoond, bijvoorbeeld de RSZ-bijdrage. Interimpersoneel wordt enkel aanvaard ter vervanging van weggevallen vast personeel, bijvoorbeeld bij ziekte en vakantie, en in afwachting van een aanwerving waarbij een lopende vacature moet kunnen worden aangetoond. Interimpersoneel wordt niet aanvaard als een permanente oplossing.

Rekening houdend met de evolutie dat woonzorgcentra voor 70 percent bewoond worden door zwaar zorgbehoevende residenten, ben ik als Vlaams minister bevoegd voor het bepalen van deze erkenningsvoorwaarden, niet van plan om dit minimum aan personeelsinzet af te bouwen. Ik verwijs u ook naar de federale normen, namelijk de door het RIZIV en Volksgezondheid opgelegde personeelsnormen, die merkkelijk hoger liggen of strenger zijn. De RIZIV-norm is gerelateerd aan de zorgzwaarte van de opgenomen residenten. De effectieve invulling van die normen is bepalend voor de uitbetaling van dagforfaits en eventueel ook de financiële sancties die daaraan zijn verbonden.

Voor een erkenning als rvt moeten er per dertig bewoners ten minste vijf voltijds equivalenten (VTE) verpleegkundigen aanwezig zijn, waaronder een hoofdverpleegkundige en ten minste vijf voltijds equivalenten verzorgend personeel die over een attest beschikken dat ze de vereiste minimumopleiding hebben gevolgd. In de ouderensector wordt veelal geoordeeld dat ook de RIZIV-verplichting inzake personeelseffectieven niet buitensporig is en integendeel onvoldoende is om de behoorlijke werking van de voorziening te kunnen organiseren. Om die reden zijn in veel woonzorgcentra zogenaamde bovennorm-personeelsleden aan de slag. De verrekening van de kostprijs van dit extra personeel wordt grotendeels door de resident betaald via de aanrekening in de dagprijs. Het zijn trouwens deze personeelskosten die geleid hebben tot een verhoging van de dagprijs van de woonzorgcentra in het algemeen.

Ingaan op uw vraag moet dus leiden tot een verlaging van de te betalen dagprijs en naar alle waarschijnlijkheid ook van de door het RIZIV uitbetaalde dagforfait. Het RIZIV beoogt

immers de betaling van de loonkosten van de zorgverlening. Het RIZIV heeft trouwens al, rekening houdend met de krappe arbeidsmarkt van verpleegkundigen, een substitutieregeling uitgewerkt. Volgens deze regeling mag één VTE verpleegkundige per dertig bewoners vervangen worden door een andere, in de regelgeving opgesomde, kwalificatie voor zover de permanentie en de door de minister opgelegde minimum opleidingsvoorwaarden worden gerespecteerd.

In 2008 heeft mijn voorganger diverse projecten ondersteund met als thema 'modern gezins- en personeelsvriendelijk beleid'. Uit dit onderzoek blijkt dat de perceptie op zorg voor ouderen vrij negatief is. Die negatieve perceptie kan alleen maar omgebogen worden door de klemtoon te leggen op het feit dat er een goede ondersteuning is van de personeelsleden die waardevol zijn en gewaardeerd omwille van het werk dat zij verrichten. Het is noodzakelijk om de aanwervingen te richten naar een kwaliteitsvolle instroom en naar personeelsleden die bekwaam zijn om intermenselijke relaties te combineren met technische vaardigheden.

De inschrijvingen voor het academiejaar 2010-2011 maken duidelijk dat de zorgopleidingen merkkelijk meer jongeren aantrekken. Het is tevens een belangrijke taak van de opleidingsverantwoordelijken in de onderwijs- en opleidingsvoorzieningen om deze jongeren warm te maken en vooral te houden met het oog op een effectieve en blijvende tewerkstelling in de ouderenzorgsector.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik dank de minister voor het zeer uitvoerige antwoord. Het waren heel veel vragen. Het is positief dat we dit debat in de commissie eindelijk eens iets uitvoeriger kunnen voeren dan via een actuele vraag.

Minister, ik heb nog een paar vragen. U antwoordt bevestigend op mijn eerste vraag. U zegt dat via de inspecties men al een aantal maal heeft vastgesteld dat er een tekort is in vergelijking met de cijfers die vooropgesteld zijn in de normering. Ik had niets anders verwacht. Minister, ik ga ervan uit dat u niet zult overgaan tot sluiting omwille van die vastgestelde tekorten, gelet op de uitvoerige problematiek die hier geschetst is en die we met zijn allen kennen.

Misschien is het nuttig dat men dat weet. Ik kan u meegeven dat heel wat verantwoordelijken van voorzieningen onder zeer zware stress staan omdat ze altijd de vrees hebben dat, als de inspectie zou komen en er onvoldoende personeel is, men zijn erkenning kan verliezen.

Minister, ik ben blij dat u met uw federale collega volop aan de bespreking bezig bent in verband met de problematiek van de zorgkundigen. Misschien is het ook nuttig om in dezen aan uw federale collega mee te geven dat er nog een aantal problemen zijn in het kader van de zorgkundigen, die daarstraks niet zijn aangehaald. Ik denk bijvoorbeeld aan de herintreders bij de verzorgenden, die na een aantal jaren te zijn thuisgebleven, meestal omwille van de opvoeding van de kinderen, weer willen instappen maar dat niet kunnen omdat ze in 2008 niet aan het werk waren en zich op dat moment niet hebben kunnen laten registreren. Misschien moet dat ook eens worden opgenomen omdat we daar een potentieel aan werkkrachten laten liggen. Idem dito voor de gediplomeerde verzorgenden die afgestudeerd zijn na 2008 en die geen 7 jaar hebben gevolgd. Ook daar is er een probleem, alsook bij de studenten geneeskunde die tot op heden als verzorgenden direct aan de slag kunnen maar niet als zorgkundigen. Dat moet misschien ook eens worden bekeken.

Als u dan toch met uw federale collega samenkomt, kunt u misschien mee in de bespreking brengen dat hier een aantal leden ervoor pleiten om al dan niet tijdelijk die personeelsnormering te herbekijken. Ik denk dat zich daar wel een aantal mogelijkheden voordoen. Ik denk bijvoorbeeld aan 's nachts. U hebt terecht aangehaald dat als men een rvt-erkenning heeft, men automatisch een pak personeel meer moet hebben, waaronder ook verpleegkundigen, ondanks het feit dat de bewoners dezelfde gebleven zijn. Meestal is het zo dat men een erkenning krijgt voor rvt-bedden, maar meestal zijn de mensen die in die bedden

liggen, dezelfde mensen als voorheen. Omdat een rob-bed wordt omgezet naar een rvt-bed, dat meer financiële middelen geeft aan een instelling, hoewel de bewoners dezelfde blijven, moet men wel meer personeel hebben. Dat moet volgens mij worden bekeken in het kader van efficiëntie. Als we met zijn allen weten dat we dat personeel niet voldoende hebben, moeten we het zo efficiënt mogelijk inzetten. Ik stel me soms de vraag of het nodig is dat er 's nachts twee verpleegkundigen aanwezig zijn. Kan dat niet worden ondervangen met verzorgenden en een oproepmogelijkheid naar verpleegkundigen die een soort van wacht hebben thuis? Die kunnen misschien beter 's morgens worden ingezet, wanneer de nood groter is.

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Mevrouw Griet Coppé: Minister, ik dank u voor het zeer uitgebreide antwoord. Ik heb nog een bijkomend vraagje. U zegt onder andere dat de instroom vandaag voor leerlingen die bachelorstudies doen of een hbo5-opleiding volgen in West-Vlaanderen duidelijk lager is, hoewel de cijfers van het Federaal Planbureau en de prognoses tot 2060 ten aanzien van de vergrijzing zeer slecht zijn voor West-Vlaanderen. Deze provincie vergrijst veel sneller en zal sneller ontgroenen dan andere provincies. Als het proefproject van het infopunt dat in Genk loopt, wordt uitgebreid naar heel Vlaanderen, kan dat dan met prioriteit worden uitgebreid naar West-Vlaanderen? Minister, kent u de reden waarom er in West-Vlaanderen minder jongeren verpleegkunde studeren?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, ik dank u voor uw heel uitvoerig antwoord. Ik zal het nog eens zeer gedetailleerd en punt per punt naast uw actieplan leggen om te zien op welke wijze dit antwoord verduidelijking heeft gegeven.

Minister, ik durf in elk geval aandringen dat er op relatief korte termijn werk wordt gemaakt van heel concrete duidelijke engagementen die u verbindt aan een budget en een strikte timing. In dit dossier is dat heel belangrijk.

Ik zal ook met bijzondere interesse het krantenkatern lezen dat u hebt aangekondigd. We zullen wel zien in welke krant het zal staan. Waarschijnlijk Het Belang van Limburg? Dat verkopen ze in Antwerpen ook hoor.

Minister Jo Vandeurzen: Ik probeer een non-verbale non-communicatie te doen.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, met permissie gezegd, dat is nu toch geen geheim?

Minister Jo Vandeurzen: Het is een krant die ook de mensen van West-Vlaanderen kunnen lezen natuurlijk.

Mevrouw Marijke Dillen: Elke krant kan overal worden gelezen. Wij lazen vroeger thuis zeer regelmatig Het Belang van Limburg.

Wat ik wou vragen, is of het ook is uitgegaan van Welzijn en Onderwijs?

Minister Jo Vandeurzen: Het wordt uiteraard afgestemd met de collega's.

Mevrouw Marijke Dillen: Dat is zoals er ook katernen zijn over de advocatuur of over de haven?

Minister Jo Vandeurzen: In die bijlage staan ook advertenties voor die beroepen. We gaan het gebruiken als een opportuniteit om er algemene informatie aan te koppelen.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, ik denk in elk geval dat het actieplan 'Werk maken van werk in de zorgsector' de volgende maanden in deze commissie nog wel onder de aandacht zal worden gebracht.

Minister Jo Vandeurzen: Nadat de zorginspectie ter plaatse is geweest, gaat men niet van de ene op de andere dag over tot draconische maatregelen. Dat weet u ook. Men krijgt eerst een

verwittiging van het feit dat men met bepaalde zaken niet in orde is. Dan krijgt men een waarschuwing dat men van plan is te reageren als men niet remedieert. Het hangt er ook van af welk type van personeel er te weinig is. Er zijn heel wat fases. Het is niet zo dat het heel plotseling gebeurt. Maar natuurlijk zijn een aantal normen die met verzorging te maken hebben, wel essentieel. Je kunt zomaar niet zeggen dat je ze niet respecteert.

We proberen in Vlaanderen een dekking van meer dan 90 percent te krijgen in de woonzorgcentra die mensen hebben die voor een rust- en verzorgingsstatuut in aanmerking komen. Dat wil zeggen dat de financiering correspondeert met wat er aan personeel zou moeten worden ingezet. In die zin is het een keuze.

Ik heb er geen probleem mee om de cijfers ook ter beschikking te stellen, maar u moet niet gealarmeerd zijn. Ik heb totale gegevens van verpleegkunde, van generatiestudenten verpleegkunde, van vroedkunde, van hbo5. Als men de verpleegkundigen bekijkt, dan ziet men in West-Vlaanderen een stijging van 19,95 percent, in Limburg van 17,21 percent, in Vlaams-Brabant van 13,09 percent, in Brussel van 27 percent, in Antwerpen van 5 percent. Ik zie u ongerust worden, maar u moet nu niet zeggen dat het een dramatisch verschil met West-Vlaanderen is. Ik geef u de echte cijfers van de totaliteit.

De grote zorg is natuurlijk – en de heer Van Malderen heeft het ook al gezegd – dat diegenen die instromen hun studies ook met succes zouden beëindigen. We zien namelijk dat het niet zo is dat bij 10 percent meer instroom, er ook 10 percent meer uitstroom is. Samen met Onderwijs zijn we daarover bezorgd en vinden we dat ervoor moet worden gezorgd dat iedereen dit met succes kan afronden.

Met redenen omklede moties

De voorzitter: Door mevrouw Dillen en door de heer Crombez werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Jans tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over armoede bij personen met een handicap - 158 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over armoede bij personen met een handicap - 176 (2010-2011)

Interpellatie van mevrouw Marijke Dillen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de dringende nood om binnen het armoedebeleid rekening te houden met personen met een handicap, naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek 'Handicap, inkomen en gezondheidszorg' - 12 (2010-2011)

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Lieten en minister Vandeurzen.

Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Voorzitter, minister, uit een onderzoek naar de inkomenssituatie en de toegang tot gezondheidszorg voor personen met een handicap, uitgevoerd door de Katholieke

Vereniging Gehandicapten (KVG) en de Vereniging Personen met een Handicap (VFG) in samenwerking met de Universiteit Antwerpen, blijkt dat 1 op de 4 personen met een handicap een inkomen heeft dat lager is dan de armoedegrens. Dit heeft tot gevolg dat heel wat personen met een handicap problemen ondervinden met de toegang tot gezondheidszorg, een betaalbare huurwoning en andere kosten zoals hulp in de huishouding en ondersteuning, vergoeding van mantelzorgers, de remgelden bij hulpmiddelen en aanpassing van de woning aan de handicap.

Ik heb mijn vraag zeer bewust aan de minister van Welzijn gesteld. 7 op 10 personen met een handicap zouden aanpassingen of herstellingswerken aan hun woning uitstellen of niet kunnen laten uitvoeren omdat de tegemoetkoming die ze hiervoor ontvangen van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) ontoereikend is. 4 op de 10 personen met een handicap kunnen zelfs noodzakelijke hulpmiddelen niet aankopen omdat het remgeld te hoog is.

In 2009 heeft het Rekenhof een verslag opgemaakt over de terugbetaling van materiële hulpmiddelen. Hierin stelt het Rekenhof vast dat bij verbouwingsdossiers voor sanitair en badkamer, de factuur heel vaak aanzienlijk hoger was dan het refertebedrag en dat bij ingrijpende aanpassingen het refertebedrag niet volstaat om de kosten van het materiaal te dekken.

In een reactie op dit verslag van het Rekenhof stelde u dat een inventarisatie en een internationale prijsvergelijking van hulpmiddelen nodig was en dat u de refertelijst wil vervangen door hulpmiddelenfiches.

Minister, hebt u reeds kennisgenomen van de resultaten van dit onderzoek? Welke beleidsconclusies trekt u hieruit? Zult u contact opnemen met minister Lieten of uw federale collega om mee structurele maatregelen te nemen of te ondersteunen? Hebt u initiatieven genomen om de marktwerking van hulpmiddelen te onderzoeken en te verbeteren, zoals ook gevraagd in de resolutie betreffende het hergebruik van hulpmiddelen? Zo ja, wat is de stand van zaken? Wat is de timing om de refertelijst te vervangen door hulpmiddelenfiches en overweegt u daarbij de refertebedragen te herzien?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Voorzitter, leden van de regering, geachte leden, mijn vraag is gebaseerd op dezelfde studies, dus ik zal mijn inleiding achterwege laten. Ik wijs erop dat ik deze vraag heb gericht aan drie ministers. Armoede kan dan wel behoren tot de bevoegdheden van één minister, maar hier is minstens sprake van een collectieve verantwoordelijkheid. Uit de rest van de vraag zal blijken dat er toch ook een belangrijke band is met werk en de arbeidsmarkt. De studie waarnaar mevrouw Jans heeft verwezen, brengt immers heel duidelijk aan het licht dat de kans op een lager inkomen groter is naarmate de handicap lichter is. Dat is een van de opmerkelijke conclusies van deze studie. Net die mensen die relatief gezien het gemakkelijkst aan de slag zouden moeten kunnen op de arbeidsmarkt, kennen het grootste risico op armoede.

Het is een complex geheel. Er is de hoogte van de uitkeringen. De KVG en de VFG pleiten er terecht voor om die op te trekken tot aan de armoedegrens. Dat is federaal, maar Vlaanderen is bevoegd voor Welzijn en voor het arbeidsmarktbeleid en de positie die personen met een handicap innemen op de arbeidsmarkt. Zeker in het licht van de vaststelling dat personen met een lichtere handicap een groter risico op armoede lopen, lijkt het me bijzonder belangrijk dat we hun een uitzicht bieden op een werkbare en aangepaste baan. Dat is de beste garantie dat ze uit de armoede worden weggehaald of niet in armoede verzeilen.

Daarom wil ik vragen wat de reactie is van de Vlaamse Regering op de vaststellingen van het onderzoek. Welke initiatieven wilt u nemen of acht u nodig om te vermijden dat mensen met een handicap in armoede verzeilen? Hoe kunnen ze beter naar een baan worden toegeleid?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, leden van de regering, geachte leden, naar aanleiding van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting werd er een kwantitatief en kwalitatief onderzoek getiteld 'Handicap, inkomen en toegang tot de gezondheidszorg' uitgevoerd door de Universiteit Antwerpen, de VFG en de KVG. Het was de bedoeling de inkomenssituatie van personen met een handicap onder de aandacht te brengen. Personen met een handicap ervaren immers niet enkel fysieke en mentale barrières bij hun deelname aan het maatschappelijke leven, maar een laag inkomen en armoede leiden evengoed tot sociale uitsluiting.

Ik hoop dat de beide ministers en ook de leden hier ter voorbereiding van het debat van straks de resultaten van die studie hebben gelezen. Ze zijn echt onthutsend. Het is een vrij lijvige studie vol zeer gedetailleerde cijfers. Ik geef enkele voorbeelden ter illustratie. Zo kan 44 percent niet voldoen aan minimaal één van de basisbehoeften, zoals voeding, kleding, water, energie, zorgen voor zichzelf en het gezin. Zo kan 70 percent zich geen geschikte woning aanschaffen. Zo kan 23 percent niet zelfstandig wonen met het huidige inkomen en kan 51 percent kan niet voldoen aan minimaal één van de behoeften met betrekking tot handicap en gezondheid, zoals de vaak zo noodzakelijke hulpmiddelen, aanpassingen aan de woning, de hospitalisatieverzekering enzovoort. Het is daarnet al aan bod gekomen: van de personen die werk hebben, zit 21 percent onder de armoedegrens, wat toch wel veel hoger is dan het gemiddelde bij Vlaamse gezinnen. Dat zijn maar enkele cijfers. Het is zeker de moeite waard om al die cijfers eens gedetailleerd onder de loep te nemen.

Bovendien holt nog een bijkomende factor de koopkracht van een persoon met een handicap zeer sterk uit. Die persoon heeft namelijk kans op allerlei becijferbare en niet becijferbare meerkosten als gevolg van zijn of haar handicap. Dan denk ik aan de noodzakelijke hulpmiddelen, aan medicatie en andere gezondheidskosten, aan extra uitgaven voor de noodzakelijke hulp in het huishouden en voor ondersteuning, aan de vergoeding van de kosten voor de mantelzorger, aan aangepast vervoer, aan het aanpassen van de woning enzovoort.

Minister, we weten allemaal dat de armoedegrens een heel moeilijk te becijferen begrip is. Toch blijkt duidelijk uit dit onderzoek dat mensen met een handicap zich in vergelijking met de gemiddelde Vlaming in een veel slechtere situatie bevinden met betrekking tot inkomen en toegang tot de gezondheidszorg. Het hebben van een handicap hangt vaker samen met armoede en minder kansen op diverse maatschappelijke vlakken. De onderzoekers vrezen dat er, om diverse redenen, sprake is van een onderschatting van het probleem. Ook dat vond ik een angstaanjagende bedenking.

De kritiek dat in het armoededeбат en bij het armoedebeleid zelden over personen met een handicap wordt gesproken, lijkt me terecht. Het lijkt me dan ook heel belangrijk de resultaten van dit onderzoek mee in overweging te nemen en te benutten bij de ondersteuning van het armoedebeleid. Minister, armoedebestrijding is een collectieve verantwoordelijkheid van de hele Vlaamse Regering. Dat zal straks ook nog wel uitvoerig aan bod komen. U bent echter nu eenmaal de coördinerend minister. Ik heb de moeite gedaan om uw beleidsnota Armoedebestrijding 2009-2014 nog eens onder de loep te nemen. In die nota hebt u terecht een aantal belangrijke Decenniumdoelen geformuleerd. We hebben toen verklaard die doelen volledig te onderschrijven. U besteedt aandacht aan ouderen, aan kinderen en aan gezinnen, maar de doelgroep van personen met een handicap, waarvan de situatie, zo blijkt toch vandaag, zeer duidelijk schrijnend is, krijgt totaal geen afzonderlijke aandacht. Ook in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014 wordt niet afzonderlijk aandacht besteed aan personen met een handicap.

Minister, tot op heden was er in Vlaanderen weinig recent onderzoek en cijfermateriaal. Vandaag is dat er wel. Ik wil hier nog een cijfer aanhalen: bijna 1 op 4 personen met een handicap, meer specifiek 24,8 percent, heeft een inkomen dat lager ligt dan de armoedegrens

voor zijn gezinssituatie. Ik neem aan dat u zich er ondertussen van bewust bent dat het beleid met betrekking tot armoedebestrijding weinig of geen aandacht besteedt aan personen met een handicap. Zult u initiatieven nemen om uw beleidsnota – en dat heel binnenkort, via de beleidsbrief – en uw Vlaams Actieplan Armoedebestrijding bij te werken en te verfijnen, en zeer specifiek rekening te houden met de resultaten van het onderzoek?

De kritiek dat er in Vlaanderen binnen het armoedebeleid zelden wordt gesproken over personen met een handicap, is terecht. U bent coördinerend minister. Zult u deze problematiek onder de aandacht brengen van de hele Vlaamse Regering? De minister van Welzijn zit naast u. Hij is bevoegd voor het gehandicaptenbeleid. Ik hoop dat hij daar rekening mee zal houden bij zijn beleid en de armoedeproblematiek prioritair zal aanpakken.

Het dringendst blijkt het optrekken van de uitkeringen voor personen met een handicap te zijn. Dat is geen nieuw gegeven. Het is hier al regelmatig aan bod gekomen. Daarnaast blijkt uit de studie dat er ook op nog andere domeinen, die onder de bevoegdheid van de federale regering vallen, dringend een aantal zaken moeten worden aangepakt om de financiële situatie van personen met een handicap te verbeteren, zoals de kosten van de gezondheidszorg. Hebt u sinds het begin van deze legislatuur al initiatieven genomen om dit bij uw federale collega aan te kaarten? Wat zijn mogelijk de resultaten daarvan?

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mijn vraag om uitleg over hetzelfde onderwerp werd afgewezen omdat ze een dag later dan de interpellatie van mevrouw Dillen werd ingediend. Ik wil ze toch even stellen.

Ik was aanwezig bij de voorstelling van de resultaten van de studie die de Universiteit Antwerpen in samenwerking met de Vlaamse Federatie voor Gehandicapten en de Katholieke Vereniging van Gehandicapten uitvoerde. Daaruit is duidelijk het volgende gebleken. Mensen met een handicap hebben het in onze maatschappij niet gemakkelijk. Er is veel armoede op verschillende vlakken, zoals sociale contacten, mobiliteit enzovoort. Maar de studie ging vooral in op de financiële situatie van personen met een handicap en de impact ervan op hun leven. Een op vier personen met een handicap leven in armoede, en zijn dus onder de armoedegrens beland. Het is hier al uitgebreid aan bod gekomen. Ik ga er niet dieper op in.

Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding heeft het VAPH betrokken bij de onderzoeksinitiatieven om een beter zicht te krijgen op het verband tussen armoede en leven met een handicap. Ik veronderstel dat u als coördinerend minister hier zelf ook een rol in zult vervullen. 24 percent van de deelnemers aan de enquête leeft onder de armoedegrens. De cijfers zijn nog extremer als het personen met een handicap met kinderen betreft. Liefst 59 percent daarvan leeft onder de armoedegrens. Dat is schrijnend te noemen.

Krijgt de doelgroep personen met een handicap voldoende aandacht binnen het armoedebeleid? Hebt u actie ondernomen bij andere ministers naar aanleiding van de resultaten van deze studie? Ik ben nieuwsgierig naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik heb uiteraard met bijzondere aandacht de resultaten van dit onderzoek doorgenomen. Ik was er aanwezig en heb de betrokkenheid van mevrouw Stevens bij het project benadrukt. Het was zeer interessant. Ook staatssecretaris Jean-Marc Delizée was er.

Er kunnen heel wat conclusies worden getrokken. Vooreerst ging het om een vrij grote onderzoeksgroep met een indrukwekkend aantal deelnemers. Het is merkwaardig dat uit het onderzoek blijkt dat de kans op armoede stijgt naarmate de handicap beperkter is. De personen met een handicap die door het VAPH worden verzorgd of recht hebben op een integratietegemoetkoming op het federale niveau of de combinatie ervan of van een

verhoogde kinderbijslag genieten of allerlei varianten, verhinderen blijkbaar dat de gehandicapte in de armoede verzeild geraakt.

Iemand die in een voorziening woont, vertoont een kleiner risico op armoede dan iemand die er niet woont. Dat veronderstelt dat de problematiek deels bij de inkomensvervangende uitkeringen te vinden is, en deels bij de participatie op de arbeidsmarkt. De vraag is of de vervangende inkomens voldoende zijn aangepast om mensen van het armoederisico weg te houden. Het beleid in Vlaanderen toont dus duidelijk dat we moeten blijven investeren in gehandicaptenspecifieke zorg. Dat is onze corebusiness. Op het federale niveau moet nagegaan worden wat mogelijk is op het vlak van de vervangingsinkomens. Staatssecretaris Delizée was er zich goed van bewust dat elke niveau eigen conclusies moet trekken.

Wij zullen dat punt zelf ook aan de orde moeten stellen, ook bij bijvoorbeeld minister Lieten. Ook de Cel Gelijke Kansen zal worden gevraagd een rol te spelen. Er moet zeker een en ander gebeuren.

Mevrouw Jans stelde een vraag over de marktwerking van de hulpmiddelen. Dat is een deel van het meerjarenplan. In 2010 formuleerde het VAPH de criteria ter bepaling van het refertebedrag. Aan de hand van deze criteria worden al een aantal wijzigingen van de bestaande refertebedragen voorgesteld. Een lijst met hulpmiddelen die voorwerp zullen zijn van een internationaal benchmarkonderzoek, wordt opgesteld tegen einde 2010. Het is de bedoeling om in de loop van 2011 dit benchmarkonderzoek uit te voeren en op basis hiervan de refertebedragen aan te passen.

Wat het project hergebruik hulpmiddelen betreft, is er voor personen met een snel degeneratieve aandoening (SDA) bij de diagnosestelling snel nood aan hulpmiddelen. Er is een wijzigende nood aan hulpmiddelen ten gevolge van de snelle evolutie. De huidige procedure voor het verstrekken van hulpmiddelen is niet aangepast aan deze doelgroep. Daarnaast worden vaak hulpmiddelen met een hoge kostprijs niet efficiënt ingezet. De gebruiksduur van de hulpmiddelen is niet in overeenstemming met de levensduur.

U hebt hier al uitvoerig over gedebatteerd. Bovenstaande elementen zijn een verantwoording voor de start en de uitvoering van een project hergebruik hulpmiddelen, met de bedoeling beter in te spelen op de noden van de doelgroep. Daardoor kan een betere kwaliteit van leven worden aangeboden. De tweede bedoeling is de beschikbare middelen efficiënter in te zetten.

Het VAPH is gestart met het ontwikkelen van een projectdocument. In de voorbereiding hiervan heeft het VAPH de voorbije maanden met de actoren uit de hierboven aangehaalde problematiek overlegd. Doel van dit overleg was het aftoetsen van de bereidheid tot deelname aan het project, en vanaf het prille begin van de projectontwikkeling een draagvlak creëren tussen potentiële projectpartners. Voorts was het de bedoeling een uitklaring van sommige aspecten te bevorderen die belangrijk zijn bij de projectontwikkeling.

Het overleg met mogelijke betrokken actoren tijdens de voorbije maanden leidde tot het voorstel om het project verder uit te werken in samenwerking met: RIZIV/mutualiteiten: verantwoordelijkheid voor de betoelaging van mobiliteitshulpmiddelen; AWIPH, SBFPH – PHARE, Dienststelle für Personen mit Behinderung: verantwoordelijk voor de betoelaging van andere hulpmiddelen; NMRC's – CcZL(Modem) – Creth: verantwoordelijk voor de adviesverlening; Als-Liga, Nema: als gebruikersverenigingen; leveranciers: verantwoordelijk voor de toelevering van hulpmiddelen.

Wat zijn nu de geplande acties? Er wordt een project geformuleerd; er wordt een rol gegeven aan elke projectpartner; de doelgroep wordt bepaald; de nodige advisering wordt in kaart gebracht; de hulpmiddelen die in aanmerking komen voor hergebruik worden bepaald; de kosten-batenanalyse van het hergebruik van de hulpmiddelen zal beschreven worden; de aanvraagprocedure zal gestroomlijnd worden. Het formuleren van het concept zal klaar zijn tegen eind 2010.

De inwerkingtreding van de hulpmiddelenfiches is gepland tegen januari 2012, nadat eerst een grondige evaluatie door de multidisciplinaire teams heeft plaatsgevonden. De herziening van refertebedragen is een continu proces. Al in 2011 zullen een aantal refertebedragen worden aangepast na toetsing van de nieuwe criteria en na kennisname van de resultaten van het benchmarkonderzoek.

Mijnheer Van Malderen, we zijn ons bewust van de relevantie van het onderzoek. De resultaten zijn belangrijk. Ze wijzen er ons nog eens op dat personen met een handicap een groep vormen die bijzondere ondersteuning nodig heeft, onder meer op het vlak van armoedebestrijding. Er is nog geen overleg geweest dat deze specifieke problematiek behandelde. Wat mij betreft, hoort dat bij de interministeriële conferentie inzake personen met een beperking. We hebben al wat afspraken gemaakt met staatssecretaris Delizée, onder meer over de hulpmiddelen. Maar ja, we kennen de situatie. Het zal aan bod komen, ook als er gesproken wordt met de federale collega's in het kader van het globale plan 'strijd tegen de armoede'.

Wij pleiten voor een brede samenwerking met verschillende actoren, een doorgedreven coördinatie tussen de verschillende beleidsdomeinen. Preventie, dat deel uitmaakt van mijn bevoegdheid, is een belangrijke zaak. Preventie mag niet uit het oog worden verloren. Binnenkort wordt een ontwerp van decreet voorgelegd om aan de rechtenverkenner opnieuw een betere basis te geven en te zoeken naar een methode om voor een vrij automatische screening van deze doelgroep te zorgen, zonder dat men al die wetgeving en regelgeving zelf moet kennen. Uiteraard moet het overleg met de federale collega's ertoe leiden dat er voor de personen met een beperking één geautomatiseerd dossier is. Daarover hebben we vorige keer gesproken. Ik heb een aantal contacten gelegd om zeker te zijn dat de informatisering ter zake op het goede spoor zit.

Er is ook een vraag over de inspanningen inzake het kansenbeleid. Die vraag moet misschien ook gesteld worden aan minister Muylers, die verantwoordelijk is voor het beleidsdomein Werk.

Het door de gehandicaptenorganisaties KVG en VFG bestelde onderzoek bij de Universiteit Antwerpen met betrekking tot het peilen naar de link tussen armoede en handicap werd gepresenteerd op de studiedag. Dit event werd vanuit Vlaanderen erkend met het voorzitterschapslabel in het kader van het Belgisch voorzitterschap. Op dat event zelf was ik aanwezig namens de Vlaamse Regering. Er was informeel overleg met federaal staatssecretaris Delizée en met de afgevaardigde van de minister van Gelijke Kansen, de heer Smet. Tot dusver werden in opvolging van dat onderzoek nog geen functionele werkafspraken gemaakt. Het integrale onderzoeksrapport moet trouwens nog opgeleverd worden. We realiseren ons allemaal dat het resultaat van dien aard zal zijn dat er een grondige reflectie nodig is.

De enquête en het rapport reiken interessant studiemateriaal aan. Het lijkt me evenwel voorbarig om nu al conclusies te trekken met het oog op gecibleerde beleidsinitiatieven. Er loopt nog een ander onderzoek, namelijk 'HANDILAB', dat door de federale overheid werd aangevat en waaraan Vlaanderen participeert in de begeleidende stuurgroep. Het is de bedoeling om die resultaten mee op te nemen. Op basis van beide onderzoeksprojecten kunnen we over de link tussen handicap en armoede een aantal concrete initiatieven overwegen.

Armoede is een complex probleem, met vele facetten. Het antwoord kan niet gevonden worden binnen één beleidsdomein. Persoonlijk trek ik voor het beleidsdomein 'bijstand aan personen met een beperking' vooral de conclusie dat de investering in de gehandicaptenzorg absoluut moet worden volgehouden. We moeten ook nagaan of er een betere afstemming kan gebeuren met wat op het federale niveau gebeurt. Daarvoor is er heel veel overleg nodig. Positief was dat staatssecretaris Delizée het daarmee eens was. Laten we hopen dat dat ook overeind blijft in de volgende periode. Ik heb trouwens vastgesteld dat er in de nota die vorige zondag de wereld werd ingestuurd, stond dat er één aanspreekpunt moest komen voor

de personen met een beperking. Dat werd voorgesteld als een belangrijk document in het kader van de staatshervorming. Ik vond dat alvast een heel goed idee. Ik hoop dat dat de storm zal doorstaan.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mevrouw Dillen, uiteraard zijn wij ook zeer geïnteresseerd om de resultaten van het onderzoek verder te analyseren en na te gaan hoe we die kunnen vertalen naar ons beleid. Ik ben het niet eens met uw opmerking dat er op dit moment geen aandacht is voor gehandicapten in het armoedebeleid. *(Opmerkingen van mevrouw Marijke Dillen)*

In ons armoedebeleid leggen we wel degelijk het accent op kinderen en ouderen. Dat wil echter niet zeggen dat we andere doelgroepen zouden vergeten of dat we er geen aandacht aan zouden spenderen. Elke studie zorgt voor nieuwe inzichten en een nieuwe sense of urgency. Met deze studie is dat zeker het geval.

Om zicht te krijgen op het verband tussen armoede en handicap zijn het VAPH en Gelijke Kansen betrokken bij de onderzoeksinitiatieven in dat verband. In het actieplan staat ook dat Vlaanderen tegen 2020 de ambitie heeft te zorgen voor een toegankelijk en betaalbaar kwaliteitsvol aanbod aan hulp- en zorgverlening, dat toereikend is in het licht van de wijzigende maatschappelijke behoeften en sociaaldemografische ontwikkelingen. Bij de organisatie van het volledige hulp- en zorgcontinuüm staan efficiëntie, effectiviteit, en daardoor de kwaliteit vanuit het oogpunt van de gebruikers centraal. Eerstelijns- en thuiszorg zijn versterkt. In de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg is er voldoende aanbod gecreëerd. Voor minstens de helft van de kinderen tot 3 jaar worden formele en kwaliteitsvolle vormen van kinderopvang aangeboden.

Er moet ook aandacht worden besteed aan de relatie tussen levenslang leren en inkomen. Het is al duidelijk dat volwassenen met een functiebeperking weinig deelnemen aan levenslang leren. Een aandachtspunt hierbij is dat naast het leren in formele context ook manieren gezocht worden om leren in non-formele context te valoriseren. Drempels die de toegang tot het levenslang leren bemoeilijken, worden weggenomen.

Maar ook minder concreet op personen met een handicap toegespitste acties zullen uiteraard bijdragen aan de verbetering van de leefsituatie van personen met een handicap. Ik denk aan de automatische toekenning van de rechten, die we voor iedereen proberen te realiseren, en dus zeker voor de mensen die rechten putten op basis van hun handicap. Er is de armoedetoets, die ervoor zal zorgen dat nieuwe regelgeving eerst getoetst wordt of ze al dan niet de kloof met de armen zal vergroten. Daarnaast is er ook de analyse van inkluderende en uitsluitende beleidsmaatregelen, en niet het minst de opdracht om een armoedebestrijdingsbeleid binnen elk beleidsdomein te voeren. Minister Vandeurzen werkt daar volop aan mee. Het is mijn rol te vragen dat iedere collega aandacht heeft om binnen zijn beleidsdomein werk te maken van armoedebestrijding en ook de acties die men in het Vlaams actieplan heeft voorgesteld en die in juli door de regering werden goedgekeurd, concreet te vertalen in actiepunten. Daar zitten zeker en vast ook acties bij voor personen met een handicap.

Niettemin brengt dat onderzoek nieuwe inzichten en een nieuw sense of urgency bij. We gaan natuurlijk ook verder met dat onderzoek. Ik zal het voorleggen aan het permanent horizontaal armoedeoverleg. We zullen de resultaten van dat onderzoek zeker moeten gebruiken om het actieplan 2012 te actualiseren. Het is immers de bedoeling dat we permanent bijleren en kijken hoe we dat kunnen verbeteren.

Wat de uitkeringen betreft wil ik u in herinnering brengen dat de Vlaamse Regering in maart in het kader van de oproep tot het samenwerkingsfederalisme – ondertussen is dat begrip blijkbaar van de tafel verdwenen – een duidelijk gemotiveerde nota heeft gemaakt en overhandigd aan de federale regering waarin een heel duidelijk hoofdstuk stond om de verschillende uitkeringen die onder de armoedegrens zitten, op te trekken. Daar was zeker en

vast ook de uitkering van mensen met een handicap in begrepen. We zullen op dat actiepunt blijven toezien en de dialoog voortzetten met de federale regering, welke die ook zal zijn.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Ik heb nooit beweerd dat u als minister bevoegd voor de armoede niets hebt gedaan, maar het is toch wel een feit dat er zowel in uw beleidsnota als in het actieplan wel afzonderlijke aandacht besteed wordt aan ouderen, aan kinderen en gezinnen. Het klopt dat er tot enkele weken geleden geen duidelijke cijfers waren om de situatie van personen met een handicap te illustreren in relatie met armoede. Die zijn er vandaag wel. Ik hoop dat u daarvan gebruik zult maken in uw toekomstig beleid en bij de actualisatie van het Armoedeplan om afzonderlijke aandacht te besteden aan mensen met een handicap. U hebt in uw actieplan verwezen naar onderzoeken die u samen doet met het VAP. U hebt in uw antwoord verwezen naar levenslang leren en de automatische toekenning van rechten. Dat zijn allemaal zaken die ik volledig kan onderschrijven. Maar personen met een handicap die in een penibele situatie zitten, hebben er niets aan dat men blijft onderzoeken. Zij willen concrete maatregelen om hun situatie te verbeteren. Daarom dring ik erop aan om daar bij de actualisatie extra aandacht aan te besteden.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Ik dank beide ministers voor hun antwoord. Ik ben het eens met minister Vandeurzen, die zegt dat armoede en in het bijzonder armoede bij personen met een handicap een heel complex gegeven is. Alleen mag die complexiteit onze aandacht niet afleiden van het feit dat er toch wel een aantal basisgegevens zijn. Het al dan niet werk hebben, is daar een van net als het hebben van een adequate uitkering. Ongeacht bevoegdheidsniveaus en wie verantwoordelijk is, denk ik dat het zonder meer een tekortkoming van onze verzorgingsstaat is dat men uitkeringen geeft, die mensen structureel in armoede storten. Iedereen zou de ambitie moeten hebben om uitkeringen zodanig te organiseren dat ze de armoedegrens overstijgen.

Verder verschil ik wat van mening met mevrouw Dillen. Ik vind dat verder onderzoek over dit thema net nodig is. Ik deel de intuïtie van de minister en ik denk intuïtief dat dit de reden is, alleen kan ik dat uit deze studie niet afleiden. Men moet dingen doen met alle volutarisme, maar men moet ook weten dat men de middelen die men inzet, juist inzet. Men kan niet een beetje populistisch gaan zeggen dat mensen daar geen boodschap aan hebben. We moeten beide doen. Enerzijds moet men zo snel mogelijk gaan naar uitkeringen en adequate voorzieningen, maar anderzijds moet men ook heel goed weten waar men de middelen inzet. Ik ben uiteraard blij dat ik die bekommernis met de ministers deel.

Ik wil nog een aantal dingen meegeven. Zo moeten we er bij de op stapel staande hervorming van de gehandicaptensector en het meerjarenplan heel goed over waken dat we de toegang tot zorg zo breed mogelijk houden, handicapspecifiek, maar in algemene zin. Wie vandaag in de zorg zit, is daarom niet veilig voor armoede, maar wie er niet in geraakt, heeft een heel groot risico. De verkokering die vandaag in ons landschap bestaat, moeten we absoluut doorbreken. Ik denk dat dit wel een van de conclusies is die we kunnen trekken uit dit onderzoek.

Ik ben het helemaal eens met wat minister Lieten heeft gezegd over de automatische toekenning van rechten. Ook hierover bevat deze studie een indicatie. Mensen met een zwaardere handicap zijn door de bank genomen beter omringd hetzij door mantelzorg hetzij door professionele hulpverlening en worden daardoor iets gemakkelijker op weg gezet naar hulp. Mensen met een lichtere handicap hebben die omkadering minder. Het is mijn overtuiging dat een automatische toekenning van rechten een stap voorwaarts kan zijn.

Ik pleit er ten slotte voor dat u binnen de marges die we allemaal kennen, zoveel mogelijk het overleg met andere niveaus blijft voeren en intensifieert zodra de mogelijkheid zich voordoet. Want de cijfers spreken voor zich en moeten ons toch allemaal verschrikkelijk hard alarmeren.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Ik dank de ministers voor hun duidelijk antwoord. Ik sluit me aan bij de opmerkingen van de voorgaande sprekers, maar ik wil ook graag reageren op uw intuïtief aanvoelen of de cijfers wel correct zijn en of de sector door de enquête wel juist vertegenwoordigd werd.

Het maakt eigenlijk niet uit of de betrokken personen die werden ondervraagd, al dan niet representatief waren. Het is algemeen geweten dat heel veel mensen met een handicap met moeite kunnen overleven in onze maatschappij. Als men dan ziet hoeveel het allemaal kost en hoeveel mensen met een handicap dikwijls worden geconfronteerd met bijkomende kosten vanwege hun handicap, dan moeten we heel voorzichtig zijn. Ik heb er niets op tegen om het onderzoek verder te verfijnen en mee te nemen naar het beleid, maar het zou van weinig respect getuigen om zomaar te zeggen dat de resultaten twijfelachtig zijn omdat ze niet representatief genoeg waren. Ik vraag toch om daarmee op te passen.

De vaststelling is dat personen met een lichte handicap dikwijls meer risico lopen om onder die armoedegrens te belanden. Dat is een interessante vaststelling, maar die hangt ook samen met het feit dat die persoon, in het geval hij of zij niet aan het werk is, dan een inkomensvervangende uitkering krijgt. Dat is uiteraard een federale bevoegdheid, maar bovenop die uitkering komt ook de integratietegemoetkoming, en beide worden berekend op basis van de invaliditeitsgraad. Men heeft daarin vier categorieën. Dat betekent dat, als men een lichte handicap heeft, men automatisch valt in categorie een of twee met als gevolg dat men een lagere uitkering krijgt.

Ik denk dat we het ruimer moeten gaan bekijken. Personen met een handicap vallen dikwijls tussen de mazen van het net. Mensen met een lichte vorm hebben het moeilijk om een fatsoenlijke inkomensvervangende uitkering te krijgen, maar op hetzelfde moment is die handicap net te zwaar om een volwaardige betrekking te kunnen vinden. Dat mogen we ook niet vergeten. Er zijn heel veel problemen van discriminatie: niet alleen bij allochtonen, maar ook bij personen met een handicap. Ik ken heel veel verhalen van mensen met een handicap, die bijvoorbeeld doof of blind zijn – maar het maakt niet uit welke handicap – en die werk zoeken, maar allemaal nul op het rekest krijgen omdat de werkgever wel altijd een excuus vindt om hen uit te sluiten.

Ik denk dat we het samen met de minister van Werk en van Gelijke Kansen moeten aanpakken. Er is op dat terrein behoefte aan een meer sluitende en naadloze aanpak. Daarvoor is er natuurlijk ook overleg nodig met het federale niveau. Want het Vlaamse niveau is verantwoordelijk voor de activering, maar het federale voor de uitkeringen. De vraag is hoe men dat naadloos op elkaar kan laten aansluiten.

Daarnaast is er de vraag in welke mate we personen met een handicap tegen armoede kunnen beschermen. Dit zou niet afhankelijk mogen zijn van de vraag of een persoon met een handicap al dan niet in een voorziening huist. Dat zouden we los van elkaar moeten bekijken.

Het uitgangspunt moet zijn dat elke persoon met een handicap op ondersteuning moet kunnen rekenen. Indien nodig moet er financiële ondersteuning zijn. Er moet echter zeker ook ondersteuning in natura zijn. Ik denk dan aan hulpmiddelen of aan begeleiding naar werk. Het moet in elk geval een en-enbenadering zijn. Nu gaat het te veel om een of-ofverhaal. Dat is een gedeelte van het probleem.

Het besef dat het hier een zeer complexe materie betreft, mag er ons niet van weerhouden de problemen effectief aan te pakken. Dit moet in overleg met alle verschillende bevoegdheidsniveaus, zoals de federale overheid en de Vlaamse overheid, gebeuren.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik wil enkel nog opmerken dat ik het eens ben met veel opmerkingen die mevrouw Stevens nog heeft gemaakt.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door mevrouw Dillen en door mevrouw Stevens werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting - 93 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Voorzitter, in mei 2010 heb ik in deze commissie een vraag om uitleg gesteld over het toen recent opgerichte coördinatiecomité armoedebestrijding.

De minister heeft me toen geantwoord dat de verschillende ministers van de Vlaamse Regering, naast de dossiers die door het coördinatiecomité worden besproken, in het kader van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting en van het Belgisch voorzitterschap van de EU ook eigen initiatieven inzake de armoedebestrijding kunnen nemen. Om als coördinerend minister een overzicht van alle initiatieven te krijgen, heeft ze alle ministers gevraagd een inventaris van de geplande initiatieven voor de beleidsdomeinen op te stellen. Daarnaast heb ik de minister gevraagd of elke minister voor zijn eigen bevoegdheidsdomeinen een inventaris van de initiatieven inzake armoedebestrijding kon geven en inzake het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting kon medelen hoeveel middelen voor deze initiatieven werden uitgetrokken.

Minister, gezien het gevorderde uur, mag u me uw antwoord gerust schriftelijk bezorgen. Dat maakt me niet uit.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Mevrouw Güler Turan: Voorzitter, ik vind dit een terechte vraag om uitleg. We hebben het er al een paar keer over gehad. Het debat over de armoede in Brussel tijdens de plenaire zitting van vorige week is spijtig genoeg meer een migratiedebat in een institutioneel debat geworden dan een debat over de mensen in de armoede zelf. Ik heb toen ook gezegd dat ik het spijtig vond dat de minister-president zelf niet aanwezig was. Minister Lieten is natuurlijk de coördinerende minister.

Met betrekking tot de beleidsbrieven die nu worden opgesteld of al zijn opgesteld, heb ik eenzelfde vraag gesteld. Ik vind dat de beleidsbrieven een verwijzing naar de armoede moet bevatten en ook een oplijsting van de centen die daarvoor worden uitgetrokken. Dit zou ons in staat stellen ons controlerecht uit te oefenen.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, ik pas me aan aan de organisatie van de commissiewerkzaamheden. Ik heb hier een zestal pagina's met een overzicht van alle activiteiten. Ik heb dit overzicht ook in de vorm van een tabel. Misschien is het handiger dat ik dit allemaal ter verspreiding digitaal aan de commissiesecretaris overmaak. Op die manier krijgen alle commissieleden een overzicht.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Ik dank de minister, maar ik zou toch ook graag nu al een kopie krijgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de communicatie over het overleg en het beleid inzake armoedebestrijding - 171 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Voorzitter, ik begin mijn vraag om uitleg met een citaat uit de toespraak van de voorzitter van het Vlaams Parlement bij de opening van dit parlementair jaar: “Het Vlaams Parlement moet er – meer dan tijdens de voorbije legislaturen het geval was – op toezien dat de Vlaamse Regering ook uitvoering geeft aan de informatieplicht van de regering aan het parlement.”

In veel gevallen is het interessant niet enkel met het Vlaams Parlement, maar ook met alle relevante stakeholders meer, sneller en gedetailleerder over het gevoerde beleid en over het voorbereidend werk te communiceren. Dit is natuurlijk een algemene bemerking die niet specifiek tot minister Lieten is gericht.

Ik spits me graag toe op het armoedebestrijdingsbeleid. Ik verwijs in dit verband naar een schriftelijke vraag waarin ik een oplijsting heb gevraagd van alle overlegorganen die momenteel in de armoedebestrijding actief zijn en waarbij de Vlaamse Regering betrokken is. Het antwoord op die schriftelijke vraag biedt een interessant overzicht. Hieruit blijkt dat op het vlak van het beleidsoverleg over armoedebestrijding de afgelopen jaren veel in positieve zin is veranderd.

De communicatie over dit overleg blijft echter erg miniem. Het vinden van informatie vergt een grote zoektocht. Over de werkzaamheden van veel overlegorganen wordt vaak louter met de directe betrokkenen gecommuniceerd. Voorbeelden zijn het verticaal Vlaams armoedeoverleg, het coördinatiecomité armoedebestrijding en de Interministeriële Conferentie Maatschappelijke Integratie.

Er is ook een positief voorbeeld dat aantoont dat het ook anders kan. De werkzaamheden van het horizontaal Vlaams armoedeoverleg worden steeds publiek bekendgemaakt. De agenda en de verslagen worden op de website gepubliceerd.

Dit zou eventueel de norm kunnen zijn. We zullen dit straks zeker nog verder bespreken. De minister heeft al verklaard het middenveld intensief bij het nieuw Vlaams Actieplan Armoedebestrijding te willen betrekken. Ze plant in dit kader zelfs nieuwe initiatieven, zoals de oprichting van een Vlaams kennisplatform in verband met de armoedebestrijding.

Ik wil er echter op wijzen dat los van deze nieuwe initiatieven al een aantal inspanningen kunnen worden geleverd. Aangezien het niet mogelijk is alle actoren uit het werk- of middenveld voor de verschillende overlegmomenten uit te nodigen, kan een duidelijke communicatie over dit overleg een manier zijn om hen doorheen het hele jaar op de hoogte te houden. Op die manier blijft het werkveld niet enkel permanent geïnformeerd. Indien gewenst, kan het ook tijdig input leveren.

Deze communicatie is vooral belangrijk om het onderwerp te mainstreamen. Als promotor van de armoedebestrijding binnen mijn eigen partij merk ik zelf ook dat ik in alle thema's thuis moet zijn. Het behelst eigenlijk alle domeinen. Dit komt in alle commissies aan bod.

Minister, kunt u met betrekking tot het beleidsoverleg over de armoedebestrijding toelichten waarom over bepaald overleg publiek en over ander overleg uitsluitend met de deelnemers wordt gecommuniceerd? Bent u bereid breder over het beleidsoverleg binnen de armoedebestrijding te communiceren? Wilt u de verslagen van elk overleg eenvoudig ter beschikking van de Vlaamse volksvertegenwoordigers stellen, of wilt u ze publiek toegankelijk maken door, naar het voorbeeld van de werkzaamheden van het horizontaal Vlaams armoedeoverleg, de agenda en de verslagen van dit overleg op de webpagina van de Vlaamse overheid te publiceren? Indien u hier niet toe bereid bent, hebt u dan andere voorstellen om de communicatie te verbeteren? Wilt u met betrekking tot het beleidsdomein Armoedebestrijding meer met discussienota's, visienota's, groenboeken en dergelijke werken om het Vlaams Parlement sneller te informeren en vroeger bij het gevoerde beleid te betrekken? In feite ligt deze laatste vraag in het verlengde van de nota van de voorzitter, 'Plenum 2009-2014', die nog verder zal worden besproken.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, ik zou me graag aansluiten bij het pleidooi van mevrouw Franssen voor meer communicatie over het overleg en het beleid inzake armoedebestrijding. Dat het horizontaal Vlaams armoedeoverleg goed verloopt, bewijst eigenlijk dat het mogelijk moet zijn de andere overlevormen perfect en structureel te organiseren. Het lijkt me, zoals mevrouw Franssen al heeft gesteld, in elk geval belangrijk dat het Vlaams Parlement en het werkveld meer worden geïnformeerd.

Ik denk dan ook dat het een goede suggestie is dat er meer wordt gewerkt met discussie- en visienota's. Wat de groenboeken betreft, moeten we een klein beetje voorzichtig zijn. Het is tegenwoordig hot om daarmee te werken, maar we mogen daar ook niet mee overdrijven. Minister, het lijkt me nuttig om op regelmatige basis te werken met discussienota's en visienota's. Op die manier kunt u veel korter op de bal spelen.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Armoedebestrijding is een zaak van vele mensen. Alle beleidsdomeinen, alle beleidsniveaus en alle beleidsverantwoordelijken zijn daarbij betrokken. Afstemming en overleg zijn dan ook noodzakelijk. Dat moet gebeuren in alle domeinen en waar het relevant en nuttig is. Gezien de allesomvattendheid van die problematiek betekent dit dat er een bijzonder groot aantal overlegmomenten is, en dat is goed. Iedereen wordt zich stilaan bewust van het feit dat er overal een steentje kan worden bijgedragen om die kloof te verkleinen.

We moeten nagaan hoe we die informatieuitwisseling maximaal kunnen organiseren. Over de werking van de meeste overlegorganen en zeker voor het verticaal permanent armoedeoverleg, wordt er nu per beleidsdomein gerapporteerd in voortgangsrapporten van het Vlaams actieplan. Dat zal ook hier worden voorgelegd. U zult dus telkens in het voortgangsrapport kunnen vaststellen wat er in het verticaal overleg is besproken en hoe verder wordt gewerkt aan de actiepunten.

Voor de overlegorganen waarvoor we niet kunnen rapporteren via het Vlaams actieplan, ben ik van mening dat de communicatie via een wijdverspreide verslaggeving weinig kan bijdragen. Ik ben vragende partij om te zoeken naar een goede methode. Wij gaan ervan uit dat elk deelnemer aan zo'n overleg zijn achterban informeert. Ik ben niet betrokken bij elk overlegorgaan. Ik kan dan ook niet meteen de daad bij het woord voegen. Ik vind het echter wel een goede suggestie om ook vanuit het verticaal armoedeoverleg daar wat meer ruchtbaarheid aan te geven. Ik zal het daar met de collega's over hebben.

We zijn momenteel bezig die werkzaamheden en procedures in gang te doen vinden. We zoeken naar de juiste manier om de vergaderingen voor te bereiden en om daar achteraf over te communiceren.

Een doeltreffend armoedebestrijdingsbeleid kan en mag geen eenrichtingsverkeer zijn. Als een bredere communicatie daartoe kan bijdragen, dan vind ik dat zeker belangrijk en zal ik daarop ingaan. Ik hoef trouwens zelf niet overtuigd te worden van het belang van een goede communicatie, zeker aan de rechtstreeks betrokkenen. Ook tegenover de mensen in armoede is een goede communicatie essentieel. Daarom laat ik mijn beleidsnota vertalen. De stadhuistaal wordt omgezet in verstaanbare taal. Tijdens de dialoogdag op 7 september heb ik mijn doelstellingen voor de komende jaren toegelicht. Ik ben daarover een dialoog aangegaan met de mensen uit de sector en met de mensen in armoede zelf. Ook dat aspect zal worden teruggekoppeld naar het permanent horizontaal overleg om na te gaan of we daar nog meer initiatieven kunnen nemen.

Wat specifiek het Vlaams actieplan betreft, hebben we na de goedkeuring door de Vlaamse Regering op 7 juli onmiddellijk het plan bezorgd aan de voorzitter van het Vlaams Parlement. Ik heb gezegd dat ik bereid ben om dat in eender welke commissie te komen toelichten en daar een gedachtewisseling over te organiseren. Ik ben blij dat we dat vandaag hier kunnen doen. Het is de bedoeling om een open dialoog te voeren en alle inzichten op te nemen in de verdere uitvoering van de operationele doelstellingen van ons actieplan en de actualiseringen daarvan.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Indien het verticaal armoedeoverleg analoog zou kunnen gebeuren, dan zou elke minister verantwoordelijk worden gesteld. We zouden dan kunnen nagaan of zij hun verticaal armoedeoverleg houden en wat daaruit voortvloeit.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■